

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

BROSZURA INFORMACYJNA

Szczecin 2012

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W SZCZECINIE

OPRACOWANIE:

DYREKTOR

mgr inż. arch. Stanisław Dendewicz

ZESPÓŁ

Tomasz Zieliński

Leszek Jastrzębski

Małgorzata Oyarce-Yuzzelli

Dorota Nowoświecka

Michał Urbański

Wydawca: województwo zachodniopomorskie - RBGP WZ

Nakład: 1000 egzemplarzy, nr ISBN: 978-83-931887-5-8

© 2012 RBGP WZ

Wszelkie prawa zastrzeżone

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Plac Kilińskiego 3, 71-414 Szczecin

tel.: 91 432 49 60, fax: 91 432 49 62

e-mail: biuro@rbgp.pl

www.rbgp.pl

Stanisław Pielichowski

Aktualizacja Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego była nieuniknioną konsekwencją przemian politycznych i społeczno-ekonomicznych, które dokonały się w Polsce i w Europie w pierwszej dekadzie XXI wieku. Uchwalony 19 października 2010 roku przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego nowy plan odnosi się już do skutków przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Paktu Północnoatlantyckiego, strefy Schengen oraz do zakończenia procesu transformacji ustrojowej i przyspieszonego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju po roku 2000. Zakres i dynamika tych zmian i spowodowanych przez nie uwarunkowań rozwoju wywołały potrzebę nadania nowych ram krajowym i regionalnym strategiom rozwoju, odpowiednio modernizując przy tym narzędzia kształtowania ładu przestrzennego.

Celem realizacji ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju przestrzennego, służącego między innymi integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią krajową i europejską, kształtowanie polityki przestrzennej w województwie, zwiększenie konkurencyjności naszego regionu, podniesienie poziomu życia mieszkańców, a także dostarczenie fundamentalnych informacji o województwie.

Plan zagospodarowania przestrzennego zakłada wprost, że rozbudowa potencjału gospodarki morskiej w oparciu o porty morskie będzie miała zasadniczy wpływ na wzrost gospodarczy regionu. Do ustaleń planu wpisano m.in. budowę portu zewnętrznego w Świnoujściu wraz z terminalem do przeładunku skroplonego gazu ziemnego. Oznacza to znaczny wzrost potencjału portów ujścia Odry. Podobnie ważnym czynnikiem wzrostu gospodarczego jest turystyka, w tym turystyka morska i nadmorska, do rozwoju której województwo ma szczególne predyspozycje. Z kolei rozbudowa infrastruktury transportowej w całym regionie ukierunkowana jest na wzmacnianie powiązań portów morskich z ich lądowym zapleczem, a w efekcie na poprawę ich dostępności. Nie przypadkiem budowa drogi ekspresowej S3, będącej elementem Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego, była do tej pory i jest nadal priorytetowym przedsięwzięciem w regionie, chociaż obecnie dotyczy już odcinków drogi poza granicami województwa.

Również szereg innych inwestycji, przewidzianych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, bądź już realizowanych, wiąże się z wykorzystaniem najcenniejszego waloru Pomorza Zachodniego – nadmorskiego położenia i zgromadzonego w regionie potencjału gospodarki morskiej.

Mam nadzieję, że ta broszura informacyjna przybliży Państwu wybrane zagadnienia planu, którego horyzont czasowy – tak jak Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego – sięga roku 2020.

Olgiert Geblewicz

Olgiert Geblewicz
Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego

SPIS TREŚCI

1. Cel i rola planu	5
2. Przebieg prac nad planem	6
3. Województwo zachodniopomorskie w Polsce i w Europie	6
4. Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego	9
4.1. Cel strategiczny	9
4.2. Cele szczegółowe i kierunki zagospodarowania przestrzennego	10
4.2.1. Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa zachodniopomorskiego	10
4.2.2. Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa	10
4.2.3. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego	12
4.2.4. Rozwój potencjału demograficznego	14
4.2.5. Przekształcenia sieci osadniczej	14
4.2.6. Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu	16
4.2.7. Rozwój infrastruktury społecznej	18
4.2.8. Wzrost gospodarczy	19
4.2.9. Rozbudowa infrastruktury transportowej	22
4.2.10. Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój odnawialnych źródeł energii i usług elektronicznych	25
4.2.11. Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego	30
4.2.12. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	33
4.2.13. Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa	33
4.2.14. Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych	33
5. Narzędzia realizacji zadań planu	34
6. Monitoring zagospodarowania przestrzennego województwa	34

Niniejsza broszura stanowi materiał informacyjny i skrót zapisów Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, i nie może być traktowana jako uchwalony przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego dokument. Oryginalny tekst Planu zagospodarowania przestrzennego został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego Nr 136, poz. 2708 z dnia 31 grudnia 2010 r.

1 CEL I ROLA PLANU

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego ma trzy zasadnicze cele:

1. Dostarczenie informacji o województwie, zwłaszcza o jego uwarunkowaniach przestrzennych i kierunkach rozwoju.
2. Kształtowanie polityki przestrzennej w województwie, zgodnej ze strategią rozwoju kraju i strategią rozwoju województwa.
3. Koordynację elementów planowania rozwoju wynikających ze zobowiązań międzynarodowych, planowania krajowego, regionalnego i lokalnego.

Plan formułuje cele gospodarowania przestrzenią województwa i zasady jej kształtowania oraz określa kierunki polityki przestrzennej w długiej perspektywie. Stanowi podstawę do konstruowania programów operacyjnych rozwoju województwa oraz wniosków odnoszących się do regionalnej polityki przestrzennej, kierowanych do władz centralnych, regionalnych i innych instytucji. Samorządom lokalnym i inwestorom plan dostarcza informacji, jakie dobre praktyki powinni stosować w gospodarowaniu przestrzenią.

Plan nie jest aktem prawa miejscowego i nie narusza uprawnień gmin w zakresie planowania miejscowego. Muszą one jednak uwzględniać w swojej praktyce planistycznej ustalenia planu odnoszące się do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Ze względu na ścisłe powiązanie planu ze strategią rozwoju województwa zachodniopomorskiego przyjęto taki sam horyzont czasowy dla obu dokumentów – rok 2020.

Podstawą prawną opracowania planu są ustawy: o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. oraz o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego został opracowany na podstawie uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XXVIII/332/06 z dnia 27 marca 2006 r., zmienionej uchwałą nr V/57/07 z dnia 24 kwietnia 2007 r. i przyjęty uchwałą nr LXV/530/10 z dnia 19 października 2010 r. Uchwalony przez Sejmik plan jest zmianą planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego z roku 2002.

UCHWAŁA Nr LXV/530/10
Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego
z dnia 19 października 2010 roku
w sprawie uchwalenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego
województwa zachodniopomorskiego vx

Na podstawie art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1590 z późniejszymi zmianami), art. 42 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami), w związku z Uchwałą Nr XXVIII/332/06 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 marca 2006 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego zmienioną Uchwałą Nr V/57/07 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 kwietnia 2007 r.

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się zmianę Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego przyjętego Uchwałą Nr XXXII/334/02 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 czerwca 2002 r., zwaną dalej Planem zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego.

§ 2

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, o którym mowa w §1 składa się z:

- 1) części tekstowej, stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej uchwały,
- 2) części graficznej, mapy „Kierunków rozwoju” w skali 1:100 000 stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3

Uchyla się załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego XXXII/334/02 z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego.

§ 5

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący Sejmiku
Województwa Zachodniopomorskiego**
Olgierd Geblewicz

2 PRZEBIEG PRAC NAD PLANEM

Fot. 1 Pawilony widokowe i Urząd Wojewódzki na Wałach Chrobrego w Szczecinie (wg projektu urbanistycznego Wilhelma Meyera-Schwartau, wzniesione w latach 1902-1921)

Prace nad zmianą Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego z roku 2002 rozpoczęły się w roku 2007. Ogłoszenia o przystąpieniu do zmiany planu ukazały się w prasie lokalnej, a obwieszczenia o przystąpieniu do zmiany planu zostały wysłane do urzędów gmin, starostw, Urzędu Wojewódzkiego i innych instytucji. Po zebraniu wniosków Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego sformułowało wstępne założenia planu i przystąpiło do opracowania części diagnostycznej planu.

Projekt planu poprzedzony został opracowaniem Koncepcji zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego. Koncepcja nie była dokumentem planistycznym, lecz propozycją planistyczną, formułującą uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa. W styczniu 2010r. Koncepcja została rozesłana do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, instytucji funkcjonujących w strukturach samorządowych województwa, urzędów administracji państwowej, zarządów województw sąsiadujących z województwem zachodniopomorskim oraz przedstawiona Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. Zgłoszone uwagi zostały rozpatrzone i posłużyły do konstruowania projektu planu. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w marcu 2010r. przyjął dokument do wiadomości, co oznaczało akceptację dla przyjętego kierunku prac nad planem.

Prace nad planem, przy udziale ekspertów z zewnątrz, odbywały się w kwietniu, maju i czerwcu 2010 r. W czerwcu przedstawiony został projekt prognozy oddziaływania na środowisko. W lipcu 2010r. projekt planu uzyskał pozytywną opinię Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej, a następnie został przyjęty przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego i skierowany do dalszego procedowania w celu uzyskania wymaganych prawem uzgodnień i opinii.

Procedura uzgadniania i opiniowania projektu zakończyła się 27 września 2010r. 5 października 2010r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przyjął projekt i skierował go do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, który podjął uchwałę zatwierdzającą.

Fot. 2 Wolin - centrum miasta z Kolegiatą św. Mikołaja z XIII w.

3 WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE W POLSCE I EUROPIE

Powierzchnia województwa wynosi 22 892 km² (7,3% powierzchni kraju), zamieszkuje je 1 692 tys. osób (4,5% ludności kraju). W miastach mieszka 70% ogółu mieszkańców województwa. Większość spośród 63 miast województwa stanowią miasta małe; tylko trzy liczą powyżej 50 tysięcy mieszkańców. Środowisko przyrodnicze charakteryzuje się dużym udziałem lasów (35% powierzchni województwa), wód śródlądowych (5,7% powierzchni) i obszarów chronionych (47% powierzchni).

W strukturze sieci osadniczej występują dwie główne aglomeracje: szczecińska i koszalińska. Szczecin, jako stolica i największe miasto województwa, tworzy wraz z przylegającymi gminami potencjalny obszar metropolitalny, oddziałujący także na przygraniczne tereny RFN. Skupia wszystkie funkcje wielkomiejskie: usługową, kulturalną, naukową, gospodarczą. Jest też głównym węzłem transportowym województwa, dostępnym dla wszystkich rodzajów transportu. Porty w Szczecinie i Świnoujściu należą do portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej i stanowią główne punkty Środkowo-europejskiego Korytarza Transportowego.

Głównymi uwarunkowaniami przestrzennymi województwa zachodniopomorskiego, decydującymi o kierunkach zagospodarowania przestrzennego i polityki regionalnej są:
jego położenie w Regionie Bałtyckim, nad Bałtykiem i przy granicy z Niemcami.

Gospodarka województwa, w której główną rolę odgrywają usługi, przemysł, turystyka i transport morski, wytwarza 4% produktu krajowego brutto. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego jest wyraźnie zróżnicowany; najwyższy w aglomeracji szczecińskiej i na wybrzeżu Bałtyku, najniższy w centralnej części województwa.

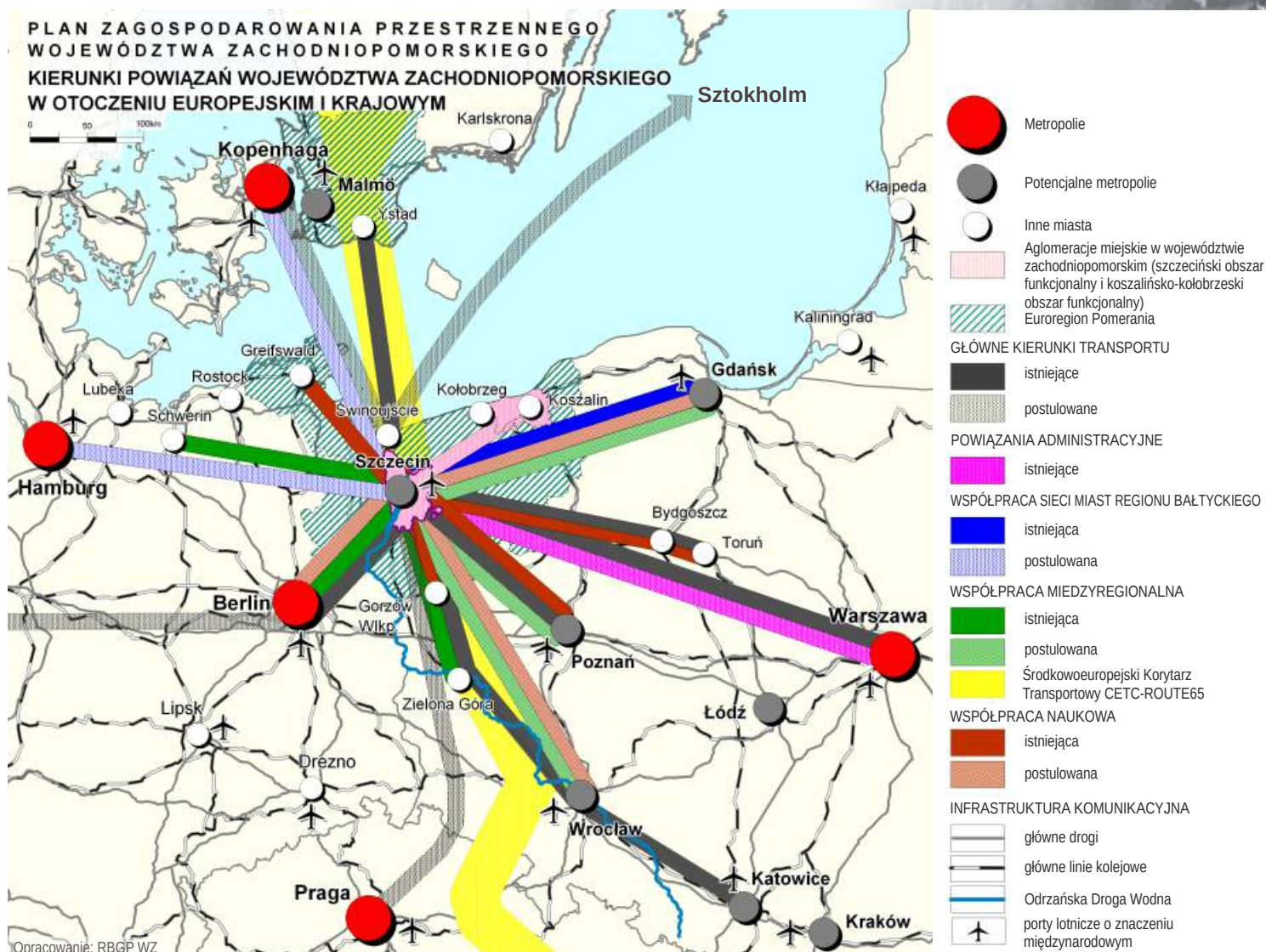
Dzięki korzystnemu położeniu w Regionie Bałtyckim województwo zachodniopomorskie współpracuje z regionami niemieckimi i szwedzkimi, mając zarazem potencjalne możliwości rozwoju współpracy z innymi regionami leżącymi nad Bałtykiem.

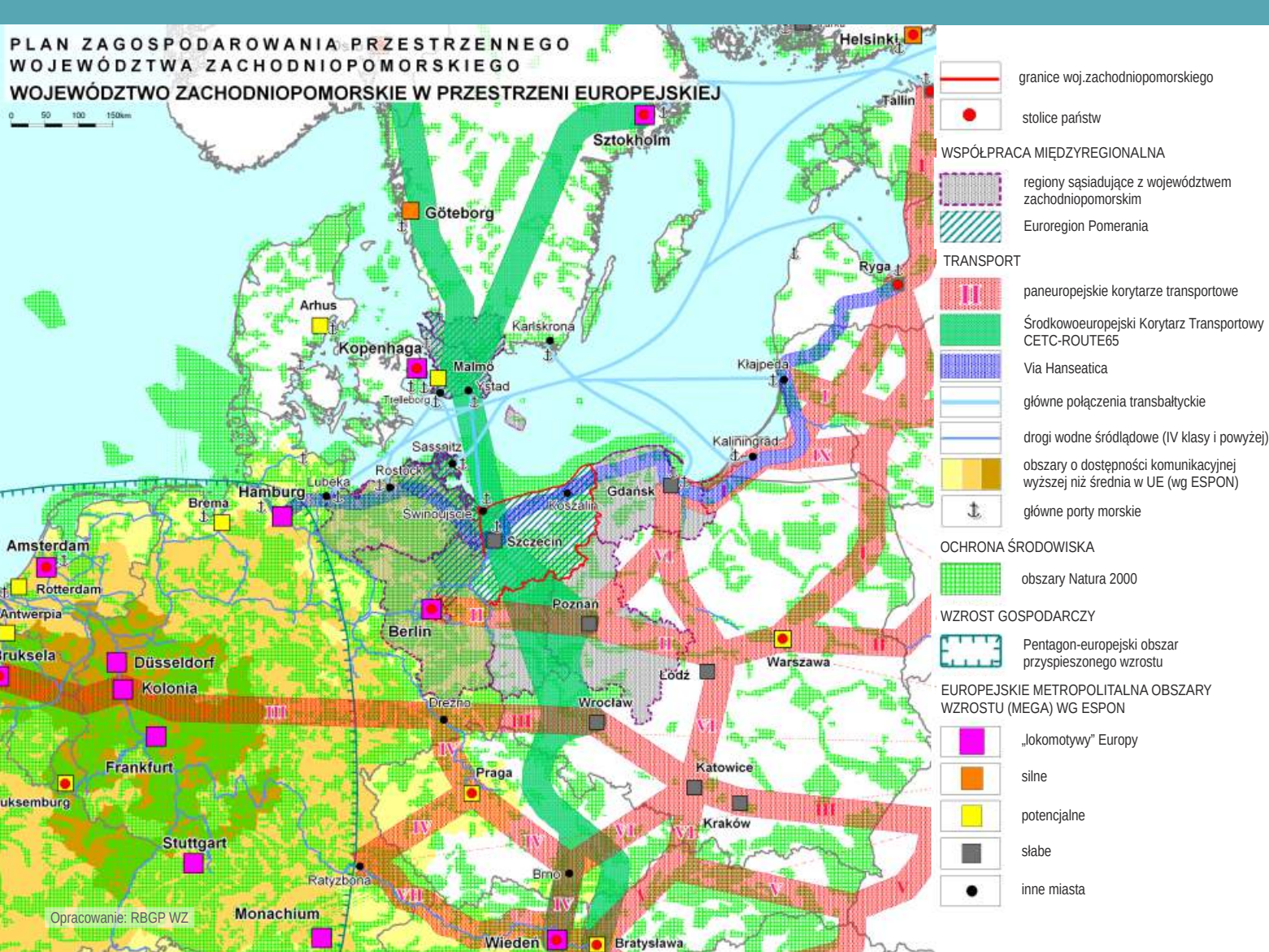

Fot. 3 Wyspy Śródmieścia w Szczecinie (od lewej: Kępa Parnicka, Wyspa Jaskółcza, Łasztownia, wyspa Grodzka)

Fot. 4 Tor podejściowy do portu Szczecin-Swinoujście na wysokości obrotnicy północnej u ujścia Świny

Fot. 5 Budowa drogi S3 w okolicach Gardna.

Z nadgranicznego położenia wynika tranzytowy charakter regionu, w którym krzyżują się połączenia międzynarodowe w układzie północ-południe (ze Skandynawii do Europy Południowej) i wschód-zachód (z Europy Zachodniej do państw nadbałtyckich i dalej do Azji).

Duży udział w procesie rozwoju i integracji transportu mają inicjatywy polityczne i projekty międzynarodowe takie jak np. Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy CETC-ROUTE65 łączący Skandynawię z południem Europy przy wykorzystaniu dróg kołowych, kolejowych i wodnych przebiegających przez zachodnią część województwa. Oś korytarza stanowi międzynarodowa droga E65, która swój początek ma w Malmö (Szwecja), a koniec w miejscowości Chania na Krecie (Grecja). Korytarz CETC-ROUTE65 łączy w układzie północ-południe trzy ważne osie transportowe z zachodu na wschód: Via Hanseatica, Via Baltica, III Paneuropejski Korytarz Transportowy.

Szczególne znaczenie dla regionu mają połączenia leżące w ciągu pasma rozwoju Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego. Inicjatywa CETC wpisuje się w aktualne wytyczne Unii Europejskiej w kwestii rozwoju transportu. Władze regionów CETC czynią szereg starań dla promocji transportu przyjaznego środowisku. Rozwój korytarza jest również istotnym elementem realizacji nadrzędnego celu UE, jakim jest zrównoważony rozwój gospodarczy i przestrzenny na całym jej obszarze.

Pomorzcie Zachodnie położone jest w rejonie skrzyżowania kilku istotnych i strategicznie ważnych dla europejskiego transportu korytarzy powietrznych, przebiegających w układzie północny zachód - południowy wschód (B45) i południowy zachód - północny wschód (W71/B56).

4 CELE I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

4.1. Cel strategiczny

Strategicznym celem zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest zrównoważony rozwój przestrzenny, służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększeniu jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców do średniego poziomu w Unii Europejskiej.

Dla realizacji celu strategicznego należy m.in.:

- pogłębiać integrację województwa zachodniopomorskiego z przestrzenią krajową, europejską i Regionem Morza Bałtyckiego, sprzyjającą podniesieniu konkurencyjności województwa,
- chronić środowisko i jego walory, prowadzić racjonalną gospodarkę zasobami przyrody, kopalin, wód, gleb i lasów,
- chronić zasoby dziedzictwa kulturowego, zabytki, dobra kultury współczesnej i krajobraz,
- wpływać na kształtowanie w województwie policentrycznej sieci osadniczej z biegunami wzrostu w Szczecinie i Koszalinie, wzmacniać powiązania między tymi miastami,
- rozwijać i wzmacniać funkcje metropolitalne Szczecina, dążąc do nadania im zasięgu ponadregionalnego i transgranicznego,
- rozwijać system transportowy zintegrowany z systemem krajowym i europejskim, zapewniający spójność wewnętrzną województwa,
- rozwijać systemy infrastruktury technicznej, zapewniające odpowiedni standard życia mieszkańców i ochronę środowiska.

Zagospodarowanie przestrzenne województwa zachodniopomorskiego odbywać się będzie w oparciu o cztery kategorie działań:

1) ustalenia, to jest działania lub zasady, które będą wprowadzane do dokumentów planowania przestrzennego, powstających na obszarze województwa, w tym studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, oraz do dokumentów krajowych i międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni województwa, jeżeli dotyczą merytorycznego zakresu tych dokumentów i obszaru, dla którego dokument będzie sporządzany. Wprowadzenie ustaleń jest warunkiem uzgodnienia dokumentu przez marszałka województwa, jeżeli taka procedura jest przewidziana przepisami prawa.

2) zalecenia, czyli działania lub zasady, które nie są obowiązującymi ustaleniami, lecz wskazują sposoby realizacji celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego i powinny być brane pod uwagę przy sporządzaniu dokumentów dotyczących planowania przestrzennego, a także dokumentów krajowych i międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni województwa. Zalecenia wskazują sposoby realizacji celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zapewniających spójność regionalnego systemu planowania przestrzennego. Uwzględnienie zaleceń w dokumentach planistycznych jest weryfikowane w trakcie opiniowania tych dokumentów. Zalecenia są uwzględniane przez jednostki samorządu województwa w procesie planowania przestrzennego (strategie, programy, inne dokumenty planistyczne).

3) projekty, to jest propozycje sporządzania dokumentów studialnych, planistycznych i strategicznych z dziedziny zagospodarowania przestrzennego województwa, dotyczących działań dotychczas niezrealizowanych lub realizowanych w niedostatecznym zakresie. Adresatami są samorządy terytorialne i inne instytucje, w gestii których leży podejmowanie tych działań.

4) rekomendacje, czyli propozycje ustalenia zasad (np. norm prawnych) lub podjęcia działań dotyczących zagospodarowania przestrzennego województwa, skierowane według kompetencji do instytucji na zewnątrz lub wewnątrz województwa. Rekomendacje adresowane są do konkretnych podmiotów decyzyjnych.

Fot. 6 Centrum Barlinka - widok z lotu ptaka

Fot. 7 Choszczno - widok z lotu ptaka

Fot. 8 Golczewo, Jezioro Okonie i Jezioro Szczucze

Fot. 9 Uprawy pszenicy w okolicach Chojny

14 celów szczegółowych Planu:

- 1) Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa zachodniopomorskiego.
- 2) Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa.
- 3) Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.
- 4) Rozwój potencjału demograficznego.
- 5) Przekształcenia sieci osadniczej.
- 6) Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
- 7) Rozwój infrastruktury społecznej.
- 8) Wzrost gospodarczy.
- 9) Rozbudowa infrastruktury transportowej.
- 10) Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój odnawialnych źródeł energii i usług elektronicznych.
- 11) Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych.
- 12) Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego.
- 13) Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.
- 14) Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa.

Fot. 10 Drawno i Jezioro Dubie - widok z lotu ptaka

Ogólnym ustaleniem planu jest zasada, że wszystkie działania muszą uwzględniać wymogi ochrony środowiska przyrodniczego, a przedsięwzięcia inwestycyjne i inne przekształcenia przestrzeni województwa muszą być realizowane w sposób niekolidujący z wymogami ochrony środowiska, w tym przyrodniczego, lub zapewniający pełną kompensację przyrodniczą za ewentualnie wyrządzone w środowisku szkody.

4.2. Cele szczegółowe i kierunki zagospodarowania przestrzennego

Cel strategiczny realizowany jest za pośrednictwem celów szczegółowych, które odnoszą się do poszczególnych sfer zagospodarowania przestrzennego. Z kolei w obrębie poszczególnych celów wskazane są kierunki zagospodarowania przestrzennego, dla których plan formułuje ustalenia, zalecenia, projekty i rekomendacje.

4.2.1. Ukształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa zachodniopomorskiego

STREFY FUNKCJONALNE. Plan wskazuje pięć stref funkcjonalnych, obejmujących obszar całego województwa:

- strefę nadodrzańską, z dominującą funkcją gospodarczą i transportową; w jej zasięgu znajduje się szczeciński obszar funkcjonalny;
- strefę nadmorską, z dominującą funkcją turystyczną i dużym udziałem gospodarki morskiej; w jej zasięgu znajduje się koszalińsko-kołobrzeski obszar funkcjonalny;
- strefę centralną, z dominującą funkcją turystyczną i słabszą rolniczą;
- strefę choszczeńsko-wałęcką, z dominującymi funkcjami: ochrony środowiska, leśną, turystyczną i słabszą rolniczą;
- strefę szczecinecką, z dominującymi funkcjami: rolniczą, leśną i turystyczną.

W odniesieniu do poszczególnych stref powinny być wspierane działania polityki regionalnej, sprzyjające wykorzystaniu ich specyficznych funkcji, jako podstawy zagospodarowania przestrzennego i stymulowania rozwoju.

4.2.2. Wzmacnianie powiązań zewnętrznych województwa

Cel ten ma być realizowany przez rozwój kontaktów w dziedzinie planowania przestrzennego i polityki regionalnej w Regionie Morza Bałtyckiego oraz kontaktów transgranicznych polsko-niemieckich, a także w wyniku rozbudowy infrastruktury służącej wzmacnianiu powiązań zewnętrznych województwa.

REGION MORZA BAŁTYCKIEGO. W odniesieniu do Regionu Morza Bałtyckiego plan zawiera ustalenie dotyczące zintegrowanego planowania przestrzennego obszarów morskich oraz zaleca nawiązanie współpracy województwa z miastami i regionami leżącymi po drugiej stronie Bałtyku. Istotne znaczenie może mieć współpraca z Danią i innymi krajami nadbałtyckimi, a także rozwój sieci współpracy miast bałtyckich. Dla rozwoju funkcji metropolitalnych Szczecina wskazana jest aktywna współpraca stolicy województwa z Kopenhagą, regionem Øresund oraz innymi miastami i regionami Skandynawii.

WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA POLSKO-NIEMIECKA. W dziedzinie kontaktów z niemieckimi krajami związkowymi plan wskazuje na potrzebę rozwoju i intensyfikacji dotychczasowej współpracy Szczecina z Berlinem, a także współpracy z Meklemburgią-Pomorzem Przednim i Brandenburgią w dziedzinie ochrony środowiska, zagospodarowania turystycznego, systemów informacji przestrzennej oraz opracowania polsko-niemieckiego studium transgranicznego regionu metropolitalnego Szczecina. Zaleca wzmacnianie korzystnych transgranicznych powiązań transportowych.

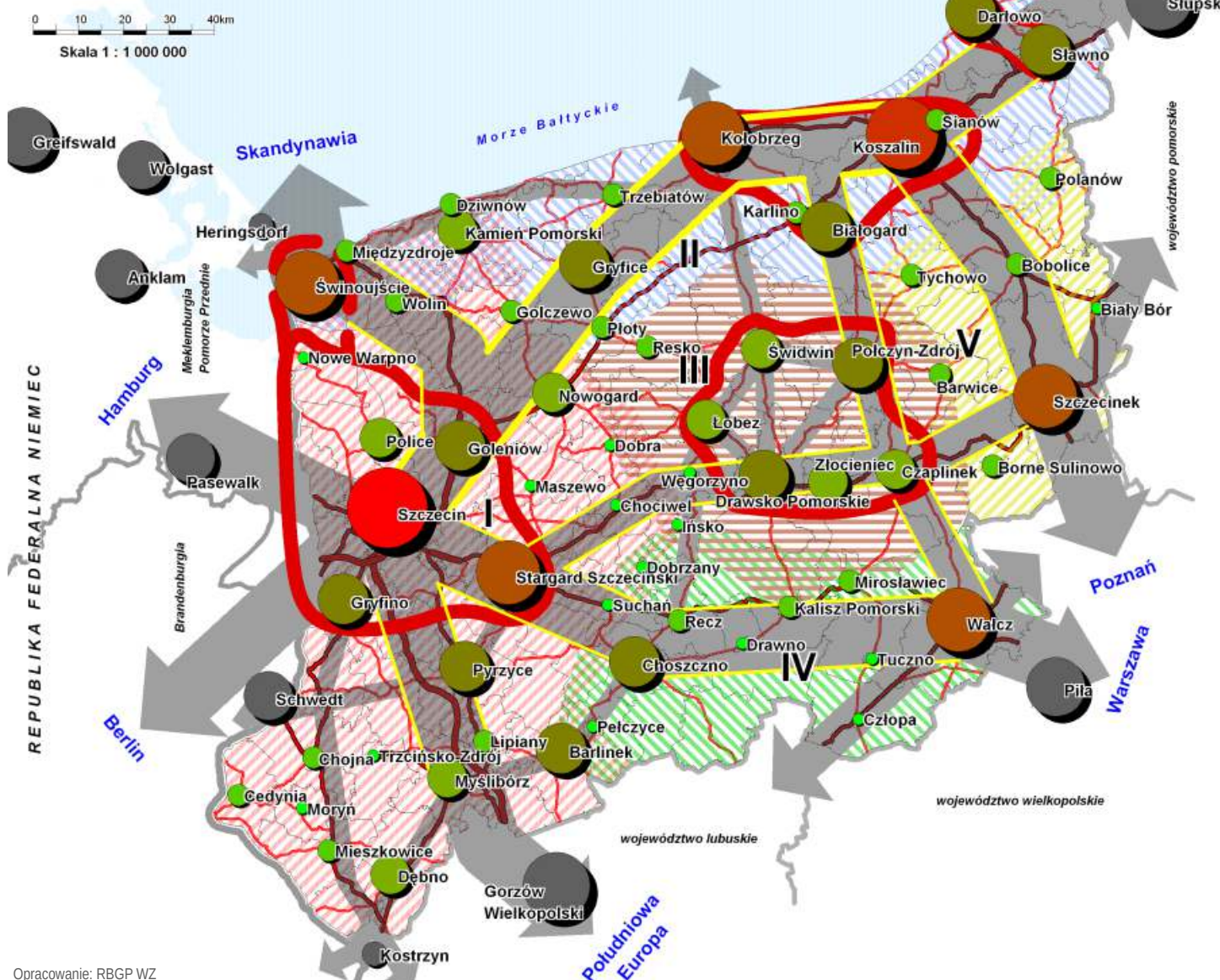
ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE WOJEWÓDZTWA. Rozbudowa zewnętrznych powiązań infrastrukturalnych obejmuje dwie najważniejsze relacje transportowe, przebiegające przez województwo: południkową i równoleżnikową oraz zwiększenie dostępności do portów morskich. Ustaleniami planu są zatem: promocja i rozwój Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE65 oraz rozbudowa i modernizacja drogi Via Hanseatica. Plan zaleca rozbudowę i modernizację lądowych sieci komunikacyjnych prowadzących do portów morskich i modernizację Odrzańskiej Drogi Wodnej. Docenia potrzebę rozwoju sieci miast metropolitalnych.

Plan kieruje do województw nadodrzańskich i do Rady Ministrów rekomendacje dotyczące m.in. modernizacji Odrzańskiej Drogi Wodnej oraz przygotowania projektu budowy kanału Odra-Dunaj.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNA

Opracowanie: RBGP WZ

4.2.3. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego

Ten cel dotyczy wszystkich elementów środowiska: krajobrazu, zasobów wód, gleb, lasów, kopalin, obszarów chronionych, klimatu i atmosfery. Działania podejmowane w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego ukierunkowane muszą być generalnie na zachowanie walorów poszczególnych elementów środowiska, ich ochronę oraz racjonalne wykorzystanie zasobów.

KRAJOBRAZ. W ustaleniach planu akcentowana jest potrzeba zachowania różnorodności krajobrazu. Na terenach poddanych silnej antropopresji (ujście Odry, wybrzeże morskie, pojezierza) krajobraz powinien podlegać szczególnej ochronie. Plan wyznacza na obszarze województwa jednostki krajobrazowe, różniące się pod względem fizjograficznym i predysponowane do spełniania różnych funkcji w przestrzeni regionalnej:

- strefa brzegowa Bałtyku, turystyczna, w której należy ograniczać inwestowanie;
- nadmorski pas wysoczyznowy, przewidziany jako zaplecze turystyczne strefy brzegowej;
- środkowopomorski pas wysoczyznowy, obejmujący największe obszary województwa, o funkcji głównie rolniczej;
- pomorski obszar czołowo-morenowy, atrakcyjne pod względem krajobrazowym enklawy, predysponowane do rozwoju turystyki i agroturystyki;
- obszary równin sandrowych, tereny zalesione, w dużej części objęte ochroną;
- obszary równin aluwialnych i pradolin, głównie w ujściu Odry i nad Zalewem Szczecińskim, wymagające stosowania zasad rozwoju zrównoważonego;
- obszary równin zastoiskowych, ze zlewnią jeziora Miedwie, wymagającą szczególnej ochrony.

Plan podkreśla potrzebę tworzenia warunków sprzyjających funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych oraz dostosowania rozwoju przestrzennego na obszarach rekreacyjno-wypoczynkowych do warunków i stanu środowiska przyrodniczego, m.in. przez niedopuszczenie do nadmiernej koncentracji struktur osadniczych i wprowadzanie terenów zielonych między nimi.

WODY. W dziedzinie ochrony i racjonalnego korzystania z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych plan zawiera, jako ustalenie, realizację programu małej retencji. Zaleca natomiast wykorzystanie warunków fizjograficznych do odtworzenia systemów wodnych, ochronę ich różnorodności i czystości wód.

GLEBY. Zgodnie z zaleceniami planu gleby w całym województwie powinny być chronione przez poprawę stosunków wodnych i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych. Natomiast gleby wysokiej jakości na Pobrzeżu Bałtyckim, Równinie Pyrzyckiej, na terenach na zachód od Szczecina oraz w okolicy Cedyni i Mieszkowic powinny podlegać ochronie przed nierolniczym wykorzystaniem.

LASY. Realizacja Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości, w wyniku której zwiększać się ma powierzchnia lasów, jest ustaleniem planu. Zalecana jest natomiast stopniowa przebudowa drzewostanów w celu dostosowania struktury lasów do istniejących warunków siedliskowych oraz zachowanie zróżnicowanego i wielofunkcyjnego charakteru lasów, a w gminach leżących nad Bałtykiem – zapewnienie nienaruszalności nadmorskich lasów ochronnych.

KOPALINY. Plan ustala, że eksploatacja kopalin metodą odkrywkową musi być poprzedzona opracowaniem studium krajobrazowego jako elementu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, minimalizującego negatywny wpływ działalności gospodarczej na krajobraz i stosunki wodne. Obszary poeksploatacyjne powinny być rekultywowane i rewitalizowane, a nielegalne wyrobiska – zlikwidowane.

SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH. Plan zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego do uwzględnienia w ich polityce przestrzennej dwóch parków krajobrazowych i 28 obszarów chronionego krajobrazu. Zaleca aby samorząd województwa uczestniczył w opracowywaniu planów ochrony obszarów Natura 2000. Zaleca także doprowadzenie do spójności przestrzennej form ochrony przyrody z sąsiednimi regionami.

ZMIANY KLIMATYCZNE I EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO ATMOSFERY. W tej dziedzinie ustaleniem planu jest zobowiązanie jednostek samorządu terytorialnego do realizacji obowiązujących programów ochrony powietrza dla powiatu gryfińskiego, miasta Koszalina i aglomeracji szczecińskiej oraz programu ochrony środowiska przed hałasem w gminie Goleniów. Plan zaleca stosowanie właściwych rozwiązań akustycznych w planowaniu przestrzennym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalania węgla.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA WOJEWÓDZTWA OCHRONA ŚRODOWISKA

0 10 20km

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

Meklemburgia
Pomorze Przednie

Brandenburgia

Opracowanie: RBGP WZ

ODAROWANIA PRZESTRZENNEGO A ZACHODNIOPOMORSKIEGO WISKA PRZYRODNICZEGO

4.2.4. Rozwój potencjału demograficznego

W celu wzmocnienia potencjału demograficznego województwa i poprawy jakości życia mieszkańców plan zaleca poprawę warunków mieszkaniowych w miastach w drodze podejmowania działań planistycznych wpływających na strukturę i intensywność zabudowy. Innymi działaniami podejmowanymi na tym polu mogą być: zapewnienie dostępności do systemu przedszkolnego, rozwój systemu telepracy, a także aktywizacja ekonomiczna centralnej części województwa w oparciu o istniejącą tam infrastrukturę i warunki środowiska, jak również lokowanie jednostek wojskowych w pobliżu poligonu drawskiego.

Fot. 11 Deptak nadmorski w Międzyzdrojach (przebudowany w 2011r.)

Fot. 12 Rynek Staromiejski w Stargardzie Szczecińskim, w tle Kolegiata Najświętszej Marii Panny Królowej Świata (XIII-XVw.)

Fot. 14 Intensywna zabudowa Śródmieścia Szczecina

4.2.5. Przekształcenia sieci osadniczej

Kierunki przekształcenia sieci osadniczej, sformułowane w planie, zmierzają do zainicjowania bądź zdynamizowania procesów rozwoju społeczno-ekonomicznego na obszarze województwa w oparciu o sprzyjające tym procesom ukształtowanie sieci osadniczej i struktur przestrzennych, skupionych wokół wybranych miast.

SZCZECIŃSKI OBSZAR FUNKCJONALNY I KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKI OBSZAR FUNKCJONALNY. Plan postuluje wspieranie powiązań zewnętrznych dwóch głównych miast województwa względem siebie: Szczecina i Koszalina. Dla obu obszarów funkcjonalnych zaleca działania, polegające na tworzeniu w miastach stref polityki rozwojowej, ukierunkowanej na ich modernizację. W ośrodkach lokalnych, należących do tych obszarów, należy kłaść nacisk na rozwój podstawowych usług. Obszary te powinny podlegać planowaniu zintegrowanemu z uwzględnieniem funkcji transportu publicznego.

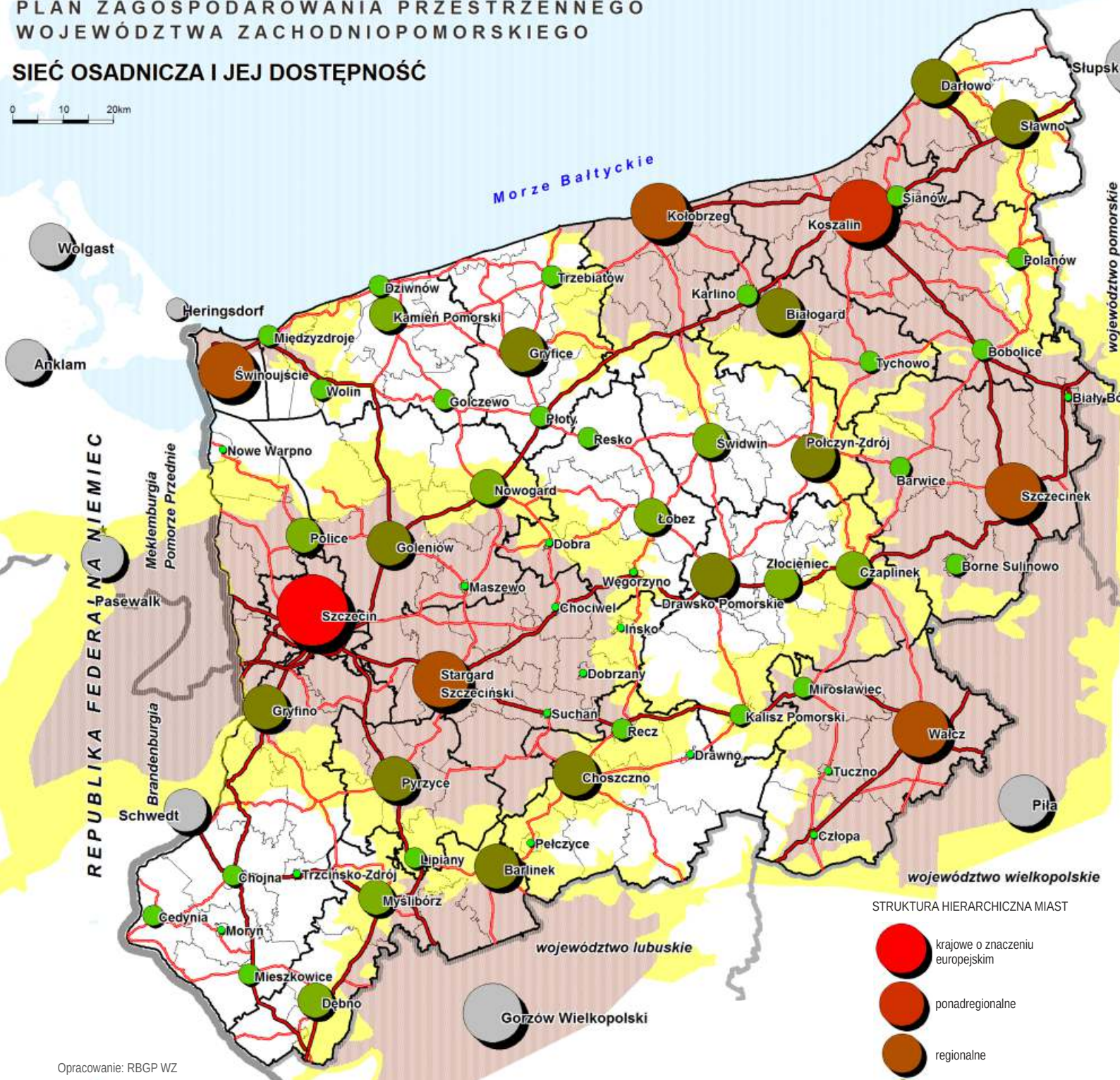

Fot. 13 Odra Wschodnia (Regalica) na wysokości Gryfina

POLICENTRYCZNA SIEĆ OSADNICZA. Ustaleniem planu jest poprawa powiązań centralnej części województwa oraz Wałcza i Szczecinka ze Szczecinem i Koszalinem w wyniku budowy i modernizacji infrastruktury komunikacyjnej. Plan generalnie zaleca poprawę dostępności obszarów peryferyjnych do głównych miast województwa, wsparcie ośrodków wzrostu o znaczeniu regionalnym (Darłowo-Sławno, Kołobrzeg, Stargard Szczeciński, Szczecinek, Świnoujście, Wałcz) oraz

SIEĆ OSADNICZA I JEJ DOSTĘPNOŚĆ

0 10 20km

Opracowanie: RBGP WZ

miast strefy centralnej i wdrożenie programu rozwoju dla małych i średnich miast. Działania te mają na celu zarówno osiągnięcie korzystnych efektów gospodarczych, jak i ogólnie poprawę atrakcyjności miast województwa.

NOWY OŚRODEK WZROSTU. W planie zawarta jest propozycja stworzenia w centralnej części województwa ośrodka bipolarnego Drawsko Pomorskie - Złocieniec o znaczeniu regionalnym. Powinny być podjęte działania w celu integracji tych i pozostałych miast strefy centralnej: Czaplinka, Łobza, Polczyna-Zdroju i Świdwina. Proponuje się lokalizację szkoły wyższej w jednym z tych miast.

Plan rekomenduje władzom wojewódzkim i samorządom terytorialnym prowadzenie lobbingu na rzecz przenoszenia jednostek wojskowych z Polski centralnej w okolice poligonu drawskiego.

4.2.6. Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu

Celem, który ma być realizowany przez zapisy planu, jest ochrona dziedzictwa kulturowego w wyniku rozszerzenia obszarów jego ochrony, objęcie ochroną dóbr kultury współczesnej oraz ustalenie zasad kształtowania ładu przestrzennego m.in. jako nieodłącznego warunku skuteczności działań w tych dziedzinach.

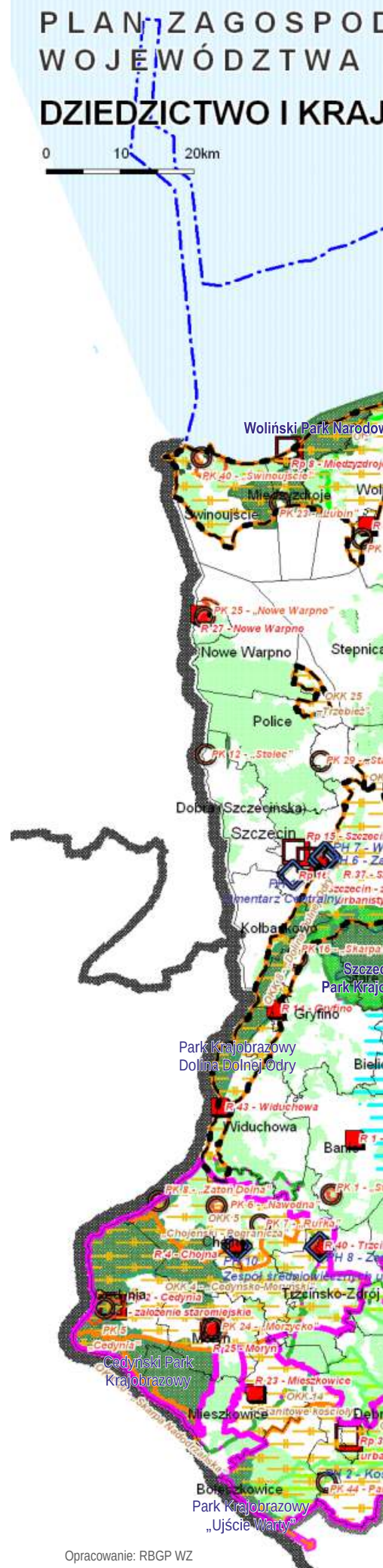
DZIEDZICTWO KULTUROWE. W tej sferze plan formułuje dużą liczbę ustaleń i zaleceń. Wskazując na potrzebę utworzenia w województwie 44 nowych parków kulturowych, zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego do uwzględnienia ich w polityce przestrzennej. Ustaleniem planu są także zapisy dotyczące wewnętrznego urządzenia parków kulturowych: utrzymanie zasad kompozycji przestrzenno-architektonicznej, ochrona specyficznych elementów kulturowych, zakaz wprowadzania elementów i form degradujących krajobraz. Jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są do uwzględniania elementów dziedzictwa kulturowego w planach miejscowych, a generalnie w polityce przestrzennej – wytycznych wojewódzkiego planu opieki nad zabytkami.

Plan zawiera propozycję utworzenia 30 obszarów kulturowo-krajobrazowych i uwzględnienie ich w polityce przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego. Na obszarach tych zachowane mają być charakterystyczne cechy dziedzictwa kulturowego i krajobrazu w drodze łącznego stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków, krajobrazu, środowiska przyrodniczego oraz powstrzymania się od działań degradujących krajobraz. Plan zaleca działania ochronne i rewitalizacyjne w odniesieniu do zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, zespołów parkowo-pałacowo-folwarcznych, zieleni przydrożnej, proponując jednocześnie wykonanie studiów historyczno-krajobrazowych dla szczególnie cennych pod tym względem obszarów i projektów rewitalizacji niszczących zabytków.

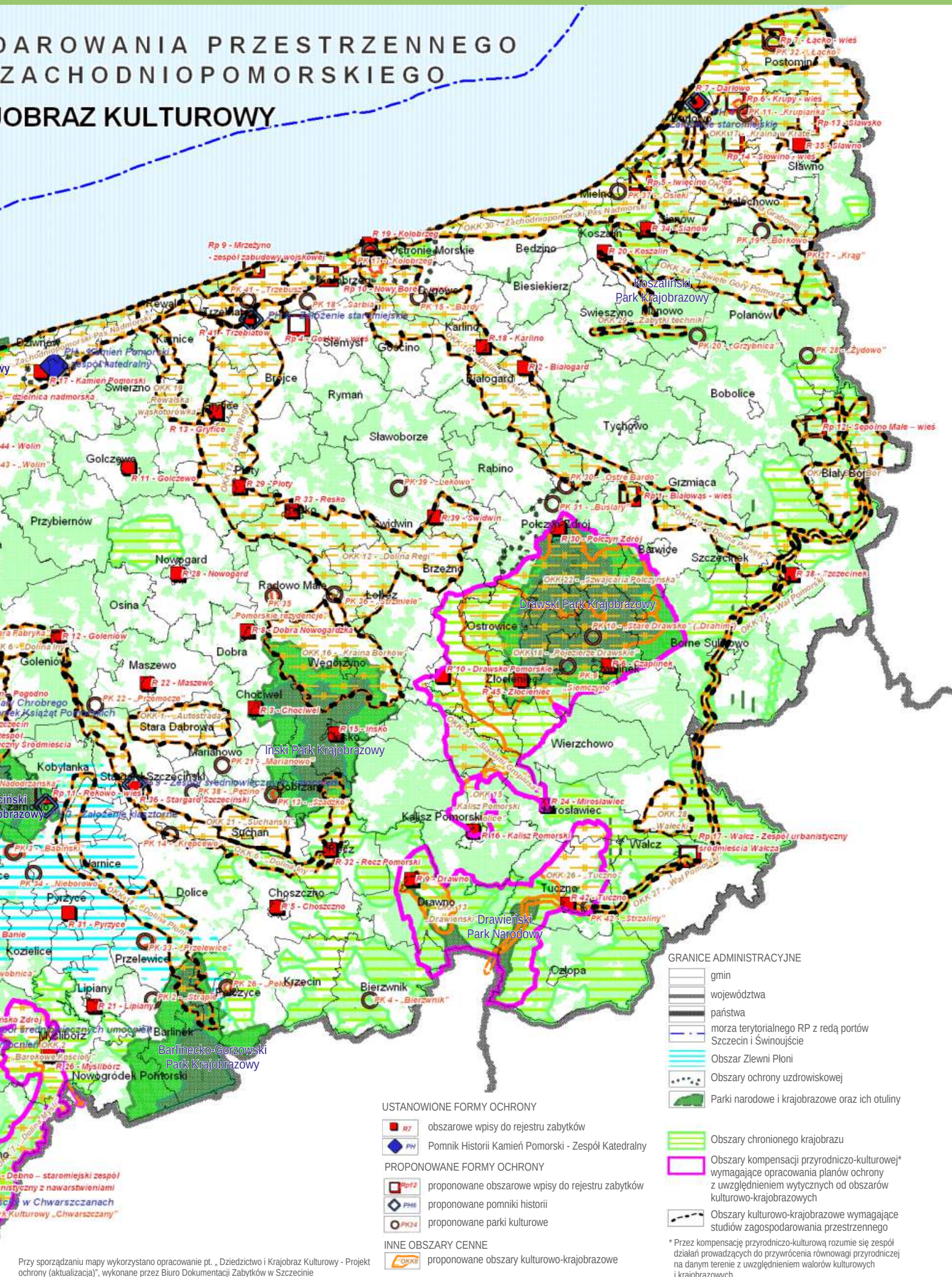
Plan wskazuje 10 obiektów, rekomendowanych Prezydentowi RP do ustanowienia ich pomnikami historii. W przypadku braku takiej decyzji gminy, na obszarze których leżą te obiekty, powinny nadać im status parków kulturowych. Plan rekomenduje też Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków 17 zespołów zabytkowych do wpisania do rejestru zabytków.

DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ. Plan wskazuje 34 obiekty (budowle, pomniki, założenia urbanistyczne, dzieła sztuki i inne), które mają być objęte ochroną, i zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego do wprowadzenia stosownych przepisów ochronnych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Lista dóbr kultury współczesnej może być rozszerzona o następne obiekty.

ŁAD PRZESTRZENNY. Plan zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego do konsekwentnej realizacji ustaleń zawartych w dokumentach planistycznych, mających na celu kształtowanie spójnego wizerunku miejscowości. Gminom leżącym w sąsiedztwie Szczecina i Koszalina oraz innych miast województwa, jak również samym miastom zaleca opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów suburbiów, wprowadzających ograniczenia dla nieuzasadnionego rozprzestrzeniania się zabudowy mieszkaniowej oraz wiążących rozwój tych terenów z programami rozwoju sieci transportu publicznego i kreowaniem wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych. Zalecenia planu dotyczą także zagospodarowania przestrzennego miast: rewitalizacji wielofunkcyjnej zabudowy śródmieść, rewitalizacji zdegradowanych (w tym powojennych i przemysłowych) obszarów miejskich, rozwoju systemów zieleni miejskiej, systemów parkingów podziemnych oraz ochrony sylwet miast i wsi. Wskazane jest, aby w dokumentach planistycznych regulowane były zasady lokalizacji i wyglądu reklam przydrożnych i ulicznych. Dla planowanych inwestycji wielokubaturowych, wieloprzestrzennych, dla dużych obiektów infrastruktury technicznej powinny być wykonywane studia krajobrazowe, oceniające ich wpływ na krajobraz kulturowy i przyrodniczy.

OAROWANIA PRZESTRZENNEGO ZACHODNIOPOMORSKIEGO OBRAZ KULTUROWY

4.2.7. Rozwój infrastruktury społecznej

ZASOBY MIESZKANIOWE. W tej dziedzinie plan zaleca przedsięwzięcia mające na celu rewitalizację tkanki mieszkaniowej, podnoszenie atrakcyjności zabudowy mieszkaniowej w miastach i kreowanie przestrzeni publicznych.

SZKOLNICTWO I SFERA NAUKOWO-BADAWCZA. Zalecenia planu zmierzają do ilościowego i jakościowego rozwoju szkolnictwa na różnych poziomach, z uwzględnieniem zmian demograficznych i warunków społeczno-ekonomicznych w przestrzeni regionalnej. W planie zawarty jest postulat utworzenia w Szczecinie instytutu naukowo-badawczego zajmującego się skandynawistyką, branżą morską, współpracą transbałtycką.

OCHRONA ZDROWIA. W planie znajdują się zalecenia utrzymania istniejącej bazy szpitalnej i zoptymalizowania dostępności mieszkańców województwa do głównych specjalizacji medycznych. Jednocześnie plan zakłada zwiększenie bazy opieki długoterminowej, rehabilitacyjnej i psychiatrycznej oraz leczenia onkologicznego, a także stworzenie pełnej sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych. Zaleca rozwój lotniczego pogotowia ratunkowego w oparciu o stacje na lotniskach w Goleniowie i Zegrzu Pomorskim oraz system lądowisk.

UZDROWISKA. Ustaleniem planu są działania mające na celu przeciwdziałanie zjawiskom negatywnie oddziałującym na warunki funkcjonowania uzdrowisk, ich założenia przestrzenne i cechy klimatu. Gminy i inwestorzy zobowiązani są do ścisłego przestrzegania warunków zabudowy w strefach ochronnych uzdrowisk i na obszarach ochrony uzdrowiskowej. W planie znajduje się propozycja nadania funkcji uzdrowiskowych nowym ośrodkom (Borne Sulino, Trzcińsko-Zdrój).

Fot. 15 Plaża w Świnoujściu

Fot. 16 Oddział chirurgii w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Szczecinie

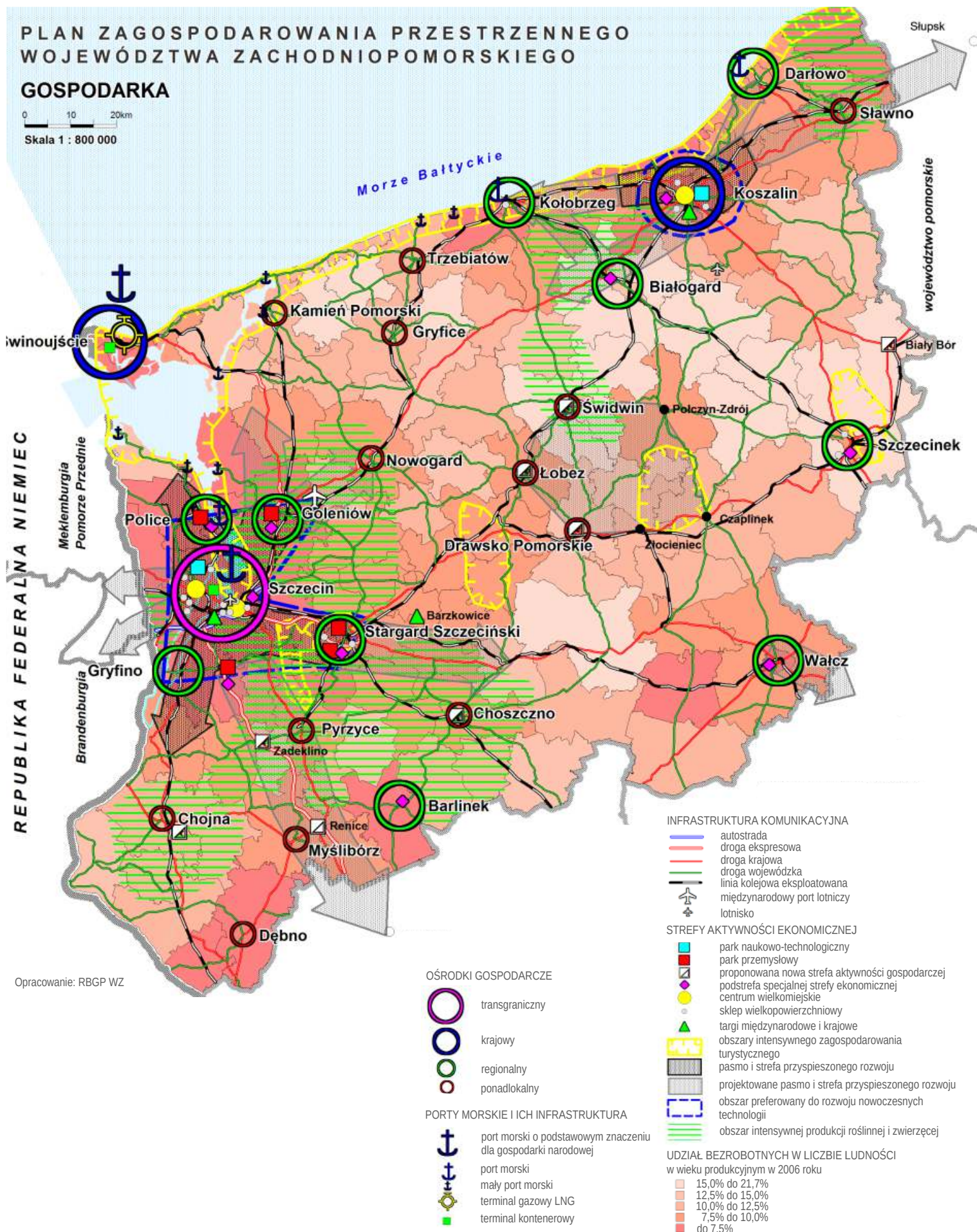

Fot. 17 Ścieżka rowerowa w Świnoujściu

Fot. 18 Trzcińsko Zdrój i Jezioro Miejskie

4.2.8. Wzrost gospodarczy

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

ROZWÓJ TURYSTYKI

0 10 20km

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC

Meklemburgia
Pomorze Przednie

Brandenburgia

Morze Bałtyckie

województwo lubuskie

- Ośrodki obsługi ruchu turystyki wodnej
- Tereny predysponowane do rozwoju turystyki
- Rzeki predysponowane do rozwoju turystyki
- Akweny do rozwoju sportów wodnych
- Tereny predysponowane do rozwoju turystyki uzdrowiskowej i zdrowotnej
- Parki narodowe
- Parki krajobrazowe

Działania przestrzenne w dziedzinie gospodarczej obejmują wszystkie sektory gospodarki województwa: usługi, przemysł, gospodarkę morską, rolnictwo, leśnictwo i turystykę. Ukierunkowane są one na wykorzystanie zewnętrznego wsparcia oraz istniejącego potencjału gospodarczego, środowiskowego i demograficznego dla podniesienia konkurencyjności województwa w otoczeniu regionalnym oraz poprawy jakości i poziomu życia mieszkańców.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA I INNOWACYJNOŚĆ. Rozwój bazy materialnej i kadrowej, służącej wdrażaniu nowoczesnych technologii i usług w szczecińskim obszarze funkcjonalnym, przekształcanie terenów poprzemysłowych w strefy wielofunkcyjne z możliwością zachowania działalności gospodarczej oraz rozwój istniejących parków przemysłowych, naukowo-technologicznych i podstref specjalnych stref ekonomicznych – to ustalenia planu w tej dziedzinie. Ponadto plan zaleca wspieranie lokalizacji przemysłu i usług na obszarze całego województwa przy zastosowaniu instrumentów polityki regionalnej. Wskazuje obszary niskiej aktywności ekonomicznej jako wymagające priorytetowego zastosowania instrumentów wsparcia. Preferencje lokalizacyjne powinny mieć innowacyjne gałęzie przemysłu i usług oraz nowe formy prowadzenia działalności gospodarczej, w tym przy zastosowaniu technik informatycznych.

Plan rekomenduje Zarządowi Województwa działania lobbystyczne, zmierzające do lokowania w Kołobrzegu, Koszalinie, Szczecinie i Świnoujściu funkcji decyzyjnych dużych podmiotów gospodarczych o krajowym i europejskim zasięgu.

GOSPODARKA MORSKA. Ustalenia planu w tej dziedzinie obejmują realizowane, planowane lub będące w sferze zamierzeń inwestycje: budowę portu zewnętrznego w Świnoujściu, utworzenie w Szczecinie stanowiska do obsługi dużych statków pasażerskich, budowę dworca morskiego w Kołobrzegu i rozbudowę infrastruktury terminalu promowego w Świnoujściu, rozbudowę portu w Policach, restrukturyzację portów i przystani rybackich. W zaleceniach zawarte są działania mające na celu wzmocnienie potencjału przeładunkowego portów, również pod kątem eksploatacji geologicznych zasobów morza, a także preferencje dla lokalizacji produkcji stoczniowej i przemysłów nowoczesnych technologii na terenach poprzemysłowych dużych miast nadmorskich.

ROLNICTWO. Plan zaleca przyspieszenie procesu restrukturyzacji i prywatyzacji Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. W rolnictwie i hodowli preferuje chów i hodowlę bydła mięsnego, z jednoczesną ochroną chowu i hodowli bydła mlecznego. Zaleca ograniczenie lokalizacji nowych wielkostadnych ferm hodowlanych na obszarach pojezierzy i w chronionych zlewniach. Zaleca rozwój upraw roślin energetycznych i gospodarstw ekologicznych. Zawiera postulat tworzenia rolniczych grup producenckich oraz rozwój kadrowy i materialny doradztwa rolniczego.

TURYSTYKA. Ustalenia planu dotyczące turystyki wiążą się przede wszystkim z wykorzystaniem akwenów morskich i śródlądowych do rozwoju tego sektora gospodarki. Gminy nadmorskie zobowiązane są do rozwoju funkcji turystycznych w portach morskich i w morskich przystaniach rybackich. Głównym projektem przestrzennym jest budowa Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego, obejmującego przystanie żeglarskie od Gryfina aż po Darłowo. W ustaleniach planu znajdują się przedsięwzięcia obejmujące zagospodarowanie nadmorskich szlaków wodnych i akwenów, szerokie udostępnienie Międzyodrza dla ruchu turystycznego, a także rozwój infrastruktury turystycznej wzdłuż nabrzeży w miastach leżących nad wodą i zapewnienie publicznego dostępu do brzegów rzek i jezior. Plan zaleca działania, które – przez rozwój niektórych form turystyki – powinny doprowadzić do wydłużenia sezonu turystycznego, wskazuje na potrzebę rozwoju agroturystyki i turystyki aktywnej na obszarach wiejskich oraz proponuje podjęcie wspólnych z Niemcami transgranicznych przedsięwzięć turystycznych.

Rekomendacją planu, adresowaną do Zarządu Województwa i organizacji turystycznych, jest wykreowanie turystyki wodnej jako regionalnego produktu turystycznego.

4.2.9. Rozbudowa infrastruktury transportowej

Realizacja tego celu obejmuje kształtowanie układów komunikacyjnych łączących województwo z krajowym i europejskim systemem transportu, rozbudowę wewnętrznych powiązań transportowych oraz przedsięwzięcia organizacyjne i logistyczne, usprawniające funkcjonowanie systemów transportowych. Ze względu na położenie województwa w przestrzeni krajowej i europejskiej oraz stan infrastruktury transportowej zaspokojenie potrzeb w tych dziedzinach ma kapitalne znaczenie dla rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego regionu.

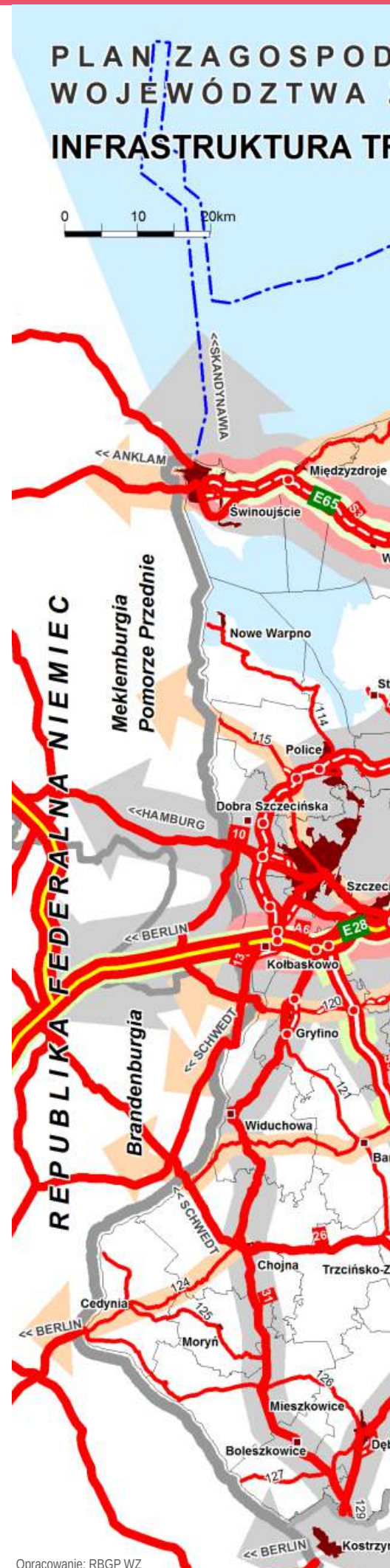
POWIĄZANIA DROGOWE PONADREGIONALNE I TRANSGRANICZNE. Ustalenia planu obejmują przebudowę odcinków dróg krajowych przebiegających przez województwo i dostosowanie ich do parametrów dróg ekspresowych. Dotyczy dróg: nr 3 (w kierunku Świnoujścia), nr 6 (w kierunku Gdańska, po nowym przebiegu na odcinku Płoty-Kołobrzeg-Koszalin), nr 10 (w kierunku Bydgoszczy), nr 11 (z Kołobrzegu i Koszalina w kierunku Poznania). Ustaleniami planu są także: budowa zachodniego drogowego obejścia Szczecina ze stałą przeprawą Police-Święta, budowa stałego połączenia drogowego między wyspami Uznam i Wolin, budowa obwodnic na drogach nr 13, nr 20, nr 22, nr 23, nr 26 i nr 31. W zaleceniach znajdują się zapisy m.in. o potrzebie sukcesywnego podnoszenia parametrów dróg krajowych i poprawy bezpieczeństwa na drogach.

DROGI WOJEWÓDZKIE. Do ustaleń planu należy modernizacja licznych odcinków dróg wojewódzkich leżących w pasie bezpośredniej obsługi wybrzeża, dróg łączących południową część województwa i resztę kraju z pojezierzami i wybrzeżem Bałtyku, dróg prowadzących do granicy z RFN, dróg o podstawowym znaczeniu gospodarczym i zapewniających inne ważne połączenia. Ustalenia planu obejmują też przebudowę dróg wojewódzkich przebiegających przez niektóre miasta. Plan, podobnie jak w odniesieniu do dróg krajowych, zaleca weryfikację przebiegu projektowanych obwodnic w stosunku do centrów miast pod kątem obszarów obsługi oraz walorów krajobrazowych i środowiskowych.

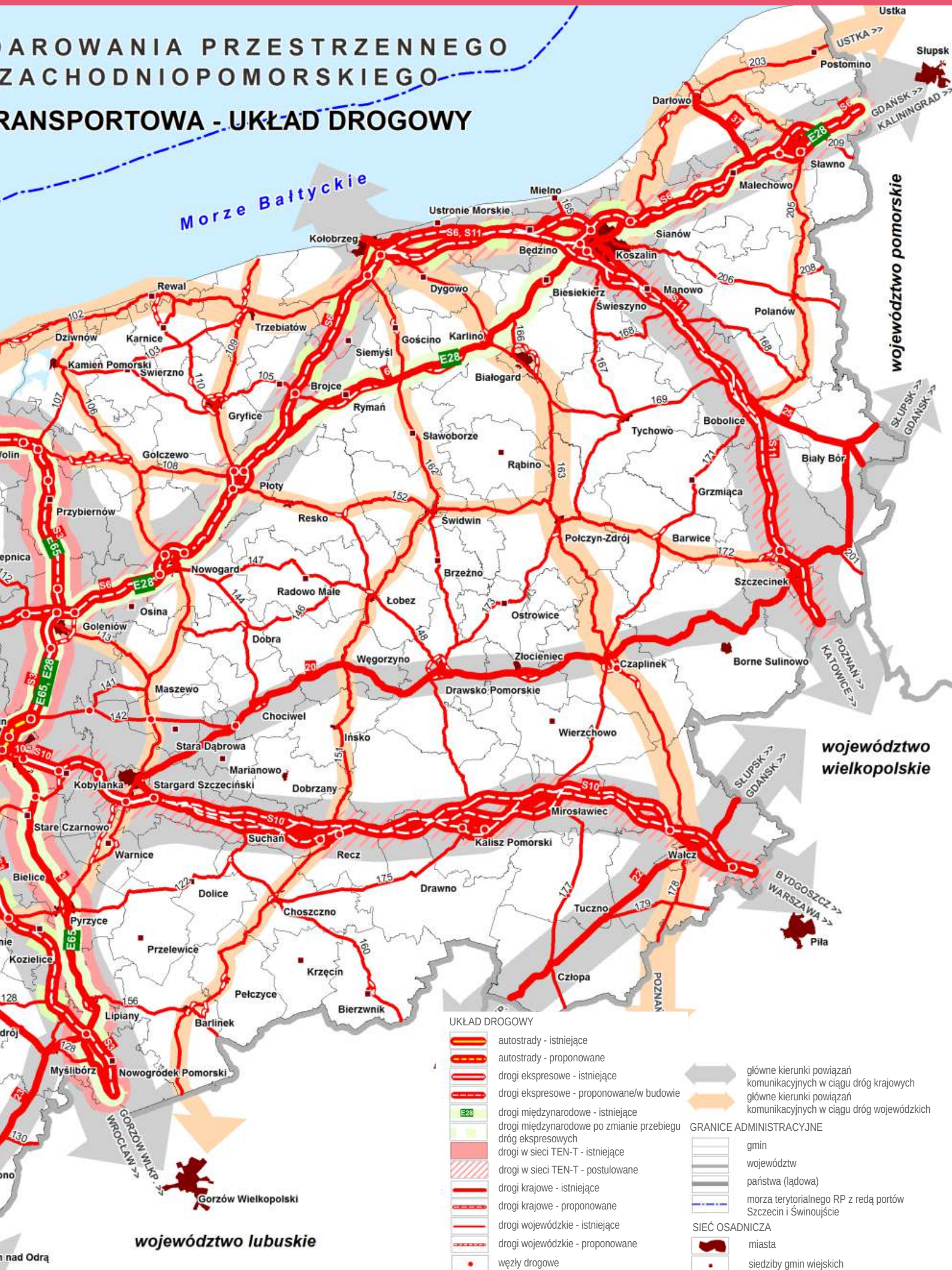
KOLEJ. Ustaleniami planu objęte są inwestycje modernizacyjne na międzynarodowych liniach kolejowych E59 (Szczecin-Poznań) i CE59 (Szczecin-Wrocław) oraz na linii 202 (Stargard Szczeciński-Gdańsk), stacji granicznej Szczecin Gumieńce i postojowej Szczecin Zaleskie Łęgi oraz budowa kolejowego zachodniego obejścia Szczecina. Dodatkowo zalecana jest reaktywacja połączeń kolejowych na nieczynnych liniach, z ewentualną ich odbudową lub zachowaniem śladu komunikacyjnego do późniejszego wykorzystania. Proponuje się rewitalizację czterech odcinków kolei wąskotorowej i przystosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego. Plan zawiera też propozycję budowy linii kolejowej z Kamienia Pomorskiego do Dziwnówka i Rewala.

TRANSPORT MORSKI. Ustalenia planu obejmują modernizację i pogłębienie toru wodnego Świnoujście-Szczecin do głębokości 12,5 m oraz budowę infrastruktury portowej i transportowej dla portu zewnętrznego w Świnoujściu. W zaleceniach znajduje się modernizacja inwestycji infrastrukturalnych, w tym połączeń drogowych i kolejowych, związanych z rozwojem wszystkich portów.

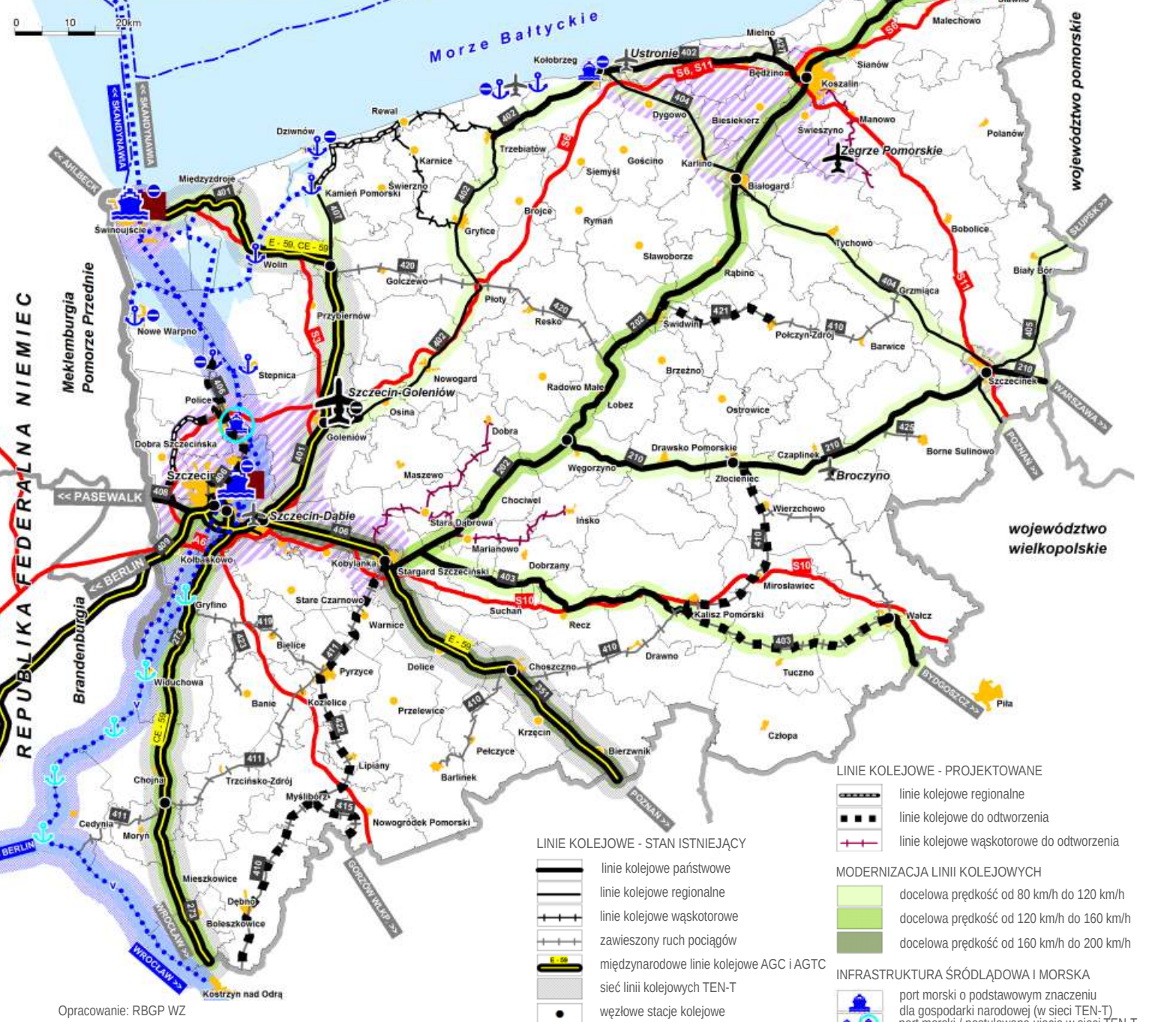
TRANSPORT WODNY ŚRÓDLĄDOWY. Ustalenia planu mają na celu poprawę żeglowności na Odrze w granicach województwa. Obejmują modernizację zabudowy hydrotechnicznej na odcinku Szczecin-Zatoń Dolna (V klasa techniczna), modernizację szczecińskiego węzła wodnego i realizację inwestycji z Programu dla Odry 2006 na Odrze granicznej i na jeziorze Dąbie. Plan zakłada budowę portu rzecznego w Szczecinie, zintegrowanego z portem morskim oraz zaleca budowę drugiego portu rzecznego na Regalicy (w rejonie byłej fabryki Wiskord).

ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO TRANSPORTOWA - UKŁAD DROGOWY

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA - KOLEJOWA, LOTNICZA, MORSKA, ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

Opracowanie: RBGP WZ

TRANSPORT LOTNICZY. Jako ustalenie w planie wymienia się budowę linii kolejowej do portu lotniczego Szczecin-Goleniów wraz ze stacją na lotnisku. Zaleca się modernizację infrastruktury portu lotniczego, przystosowanie lotniska w Zegrzu Pomorskim do komunikacyjnego ruchu lotniczego oraz rozbudowę funkcji lotniska sportowego w Szczecinie Dąbiu jako przyszłego lotniska miejskiego.

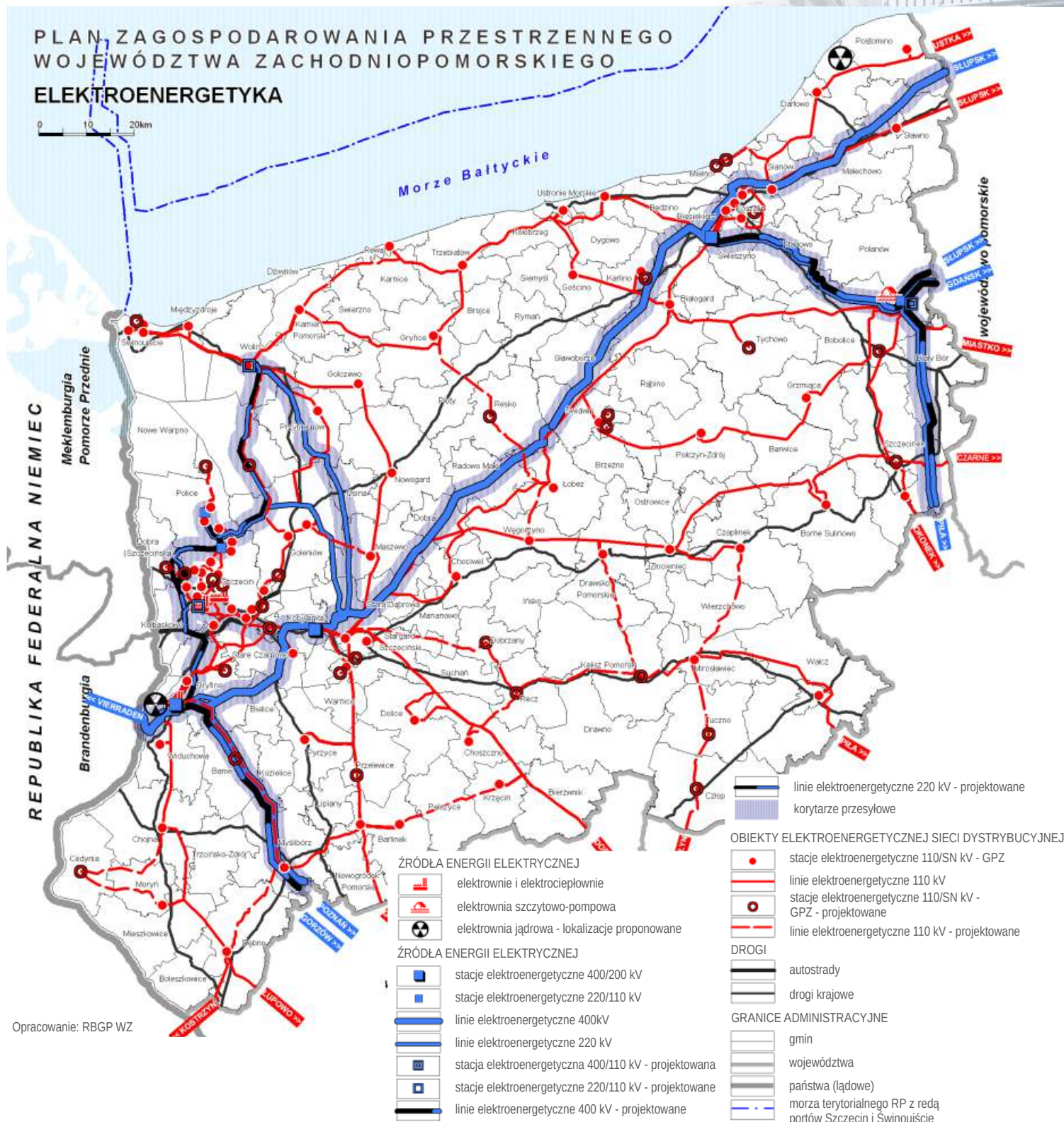
TRANSPORT INTERMODALNY. W tej dziedzinie plan zaleca lokalizację infrastruktury logistycznej w czterech obszarach węzłowych: w szczecińskim obszarze funkcjonalnym i w koszalińskim obszarze funkcjonalnym, w Świnoujściu i w Szczecinku oraz budowę i rozbudowę terminali kontenerowych w Szczecinie i Świnoujściu.

Plan zawiera rekomendacje, adresowane do Ministerstwa Infrastruktury, postulujące włączenie do sieci Trans European Network - Transport głównych dróg krajowych przebiegających przez województwo, linii kolejowej Szczecin-Gdańsk oraz portu w Policach.

4.2.10. Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój odnawialnych źródeł energii i usług elektronicznych

ELEKTROENERGETYKA. Do ustaleń planu należy budowa i rozbudowa linii energetycznych wysokiego napięcia 400 kV, 220 kV i 110 kV (łącznie 29 lokalizacji) na obszarze całego województwa, w tym budowa pierścienia wokół aglomeracji szczecińskiej. Zalecana jest dodatkowa rozbudowa sieci dystrybucyjnej wysokiego i średniego napięcia oraz budowa stacji energetycznych w niektórych rejonach województwa (5 lokalizacji).

W planie zawarta jest rekomendacja, adresowana do Rady Ministrów, dotycząca lokalizacji elektrowni jądrowej (w gminach Darłowo lub Gryfino). W przypadku decyzji pozytywnej konieczne będzie podjęcie procedury zmiany planu.

GAZOWNICTWO

26

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII. Plan ustala, iż lokalizacja zespołów elektrowni wiatrowych, musi respektować wskazania ze studium krajobrazowego, dotyczące ochrony walorów krajobrazu na obszarach objętych różnymi formami ochrony przyrody, na przedpolach ekspozycji na przyrodnicze dominanty przestrzenne i sylwetki historycznych miejscowości, na terenach wypoczynkowych w pasie nadmorskim i na pojezierzach. W ustaleniach planu zawiera się też rozwój energetyki wodnej i geotermalnej (do celów ciepłowniczych, leczniczych, rekreacyjnych). Plan zaleca, aby minimalna odległość między zespołami elektrowni wiatrowych nie była mniejsza niż 5 km, a minimalna odległość od zabudowy mieszkalnej nie mniejsza niż 1 km. Określa możliwość wykorzystania dla celów energetyki wiatrowej polskich obszarów morskich poza pasem wód terytorialnych.

SIECI INTERNETOWE I TELEKOMUNIKACYJNE. Ustalenia planu obejmują budowę nowej oraz rozszerzenie i modernizację istniejących sieci informatycznych szerokopasmowych oraz realizację projektów rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Zalecenia dotyczą rozwoju systemów i usług elektronicznych oraz telekomunikacyjnych w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego, zwłaszcza w sektorze publicznym.

GOSPODARKA WODNA. Plan zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego i instytucje odpowiedzialne za prowadzenie gospodarki wodnej do realizacji programu małej retencji, programu budowy przepławek na rzekach oraz do utrzymania w dobrym stanie rzek i związanej z nimi infrastruktury. W ustaleniach planu jest też budowa magistrali wodnej z rejonu jeziora Ostrowo do Świnoujścia.

OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW. Ustaleniem planu jest realizacja 72 priorytetowych aglomeracji ściekowych wraz z rozbudową lub modernizacją 45 istniejących oczyszczalni i budową 2 nowych oraz realizacja 23 niepriorytetowych aglomeracji ściekowych wraz z rozbudową lub modernizacją 21 istniejących oczyszczalni i budową 2 nowych.

Fot. 22 Elektrownia wiatrowa w Zagórzcu

Fot. 19 Sterownia w Zakładach Chemicznych Police

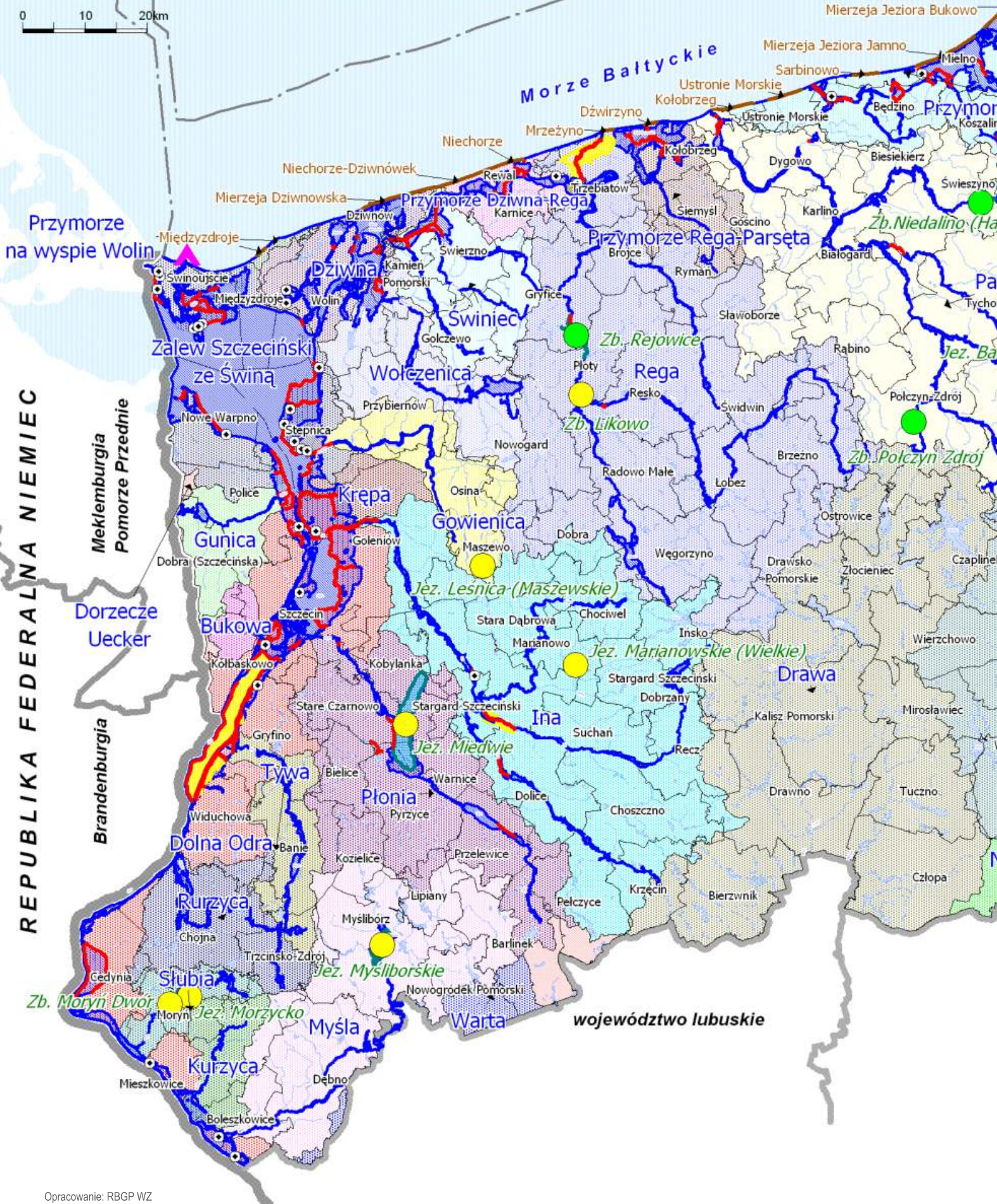
Fot. 20 Oczyszczalnia ścieków w Goleniowie

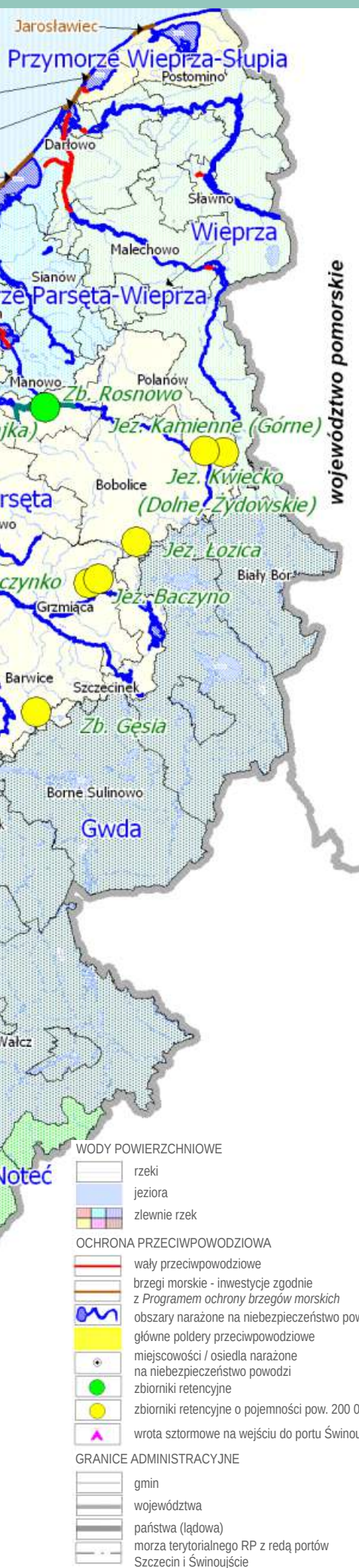
Fot. 21 Kominy elektrowni ciepłej Dolna Odra, Stare Czarnowo

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

Opracowanie: RBGP WZ

OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA. Plan zobowiązuje Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych do realizacji do roku 2015 strategicznych zadań dotyczących ochrony przed powodzią na 10 rzekach i jeziorach. Do ustaleń planu należą także: realizacja 2 zadań z Programu dla Odry 2006 oraz realizacja 13 zadań z Programu Ochrony Brzegów Morskich.

Plan zawiera propozycję opracowania studium wykonalności wrót sztormowych w ujściu Świny do morza.

GOSPODARKA ODPADAMI. Ustaleniem planu jest realizacja Planu Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego, w ramach którego utworzone mają być:

- zakłady gospodarowania odpadami w rejonach: szczecińsko-polickim, środkowopomorskim, stargardzko-wałeckim, południowo-zachodnim i w Celowym Związku Gmin R-XXI,
- zakłady termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Szczecinie i Koszalinie,
- regionalny zakład utylizacji odpadów biodegradowalnych w Glicku,
- gminne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych i problemowych w całym województwie.

Fot. 23 Most Gryfino - Mescherin, Odra Wschodnia - powódź, 4 czerwca 2010r.

Fot. 24 Odra przy ujściu Rurzyca - powódź, 5 czerwca 2010r.

4.2.11. Metropolizacja szczecińskiego obszaru funkcjonalnego

Szczeciński obszar funkcjonalny (potencjalny obszar metropolitalny) przedstawiony jest w planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jako podstawowa struktura przestrzenna, dostarczająca impulsów rozwojowych całemu regionowi. Predysponują go do tego zwłaszcza potencjał ludnościowy, ekonomiczny, naukowy, powiązania transportowe oraz kierunki współpracy międzyregionalnej i transgranicznej. Większą od szczecińskiego obszaru funkcjonalnego strukturą przestrzenną jest subregion metropolitalny, a jeszcze większą – transgraniczny region metropolitalny Szczecina, obejmujący także tereny przygraniczne Meklemburgii-Pomorza Przedniego.

ZASOBY PRZYRODNICZE. W szczecińskim obszarze metropolitalnym tereny przeznaczone pod inwestycje charakteryzują się ograniczoną dostępnością i podlegają różnorodnym uwarunkowaniom. Plan stanowi, że tereny te muszą być zagospodarowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, uwzględniającą ochronę siedlisk przyrodniczych, terenów zielonych, korytarzy ekologicznych, złóż torfu i gleb wysokiej jakości.

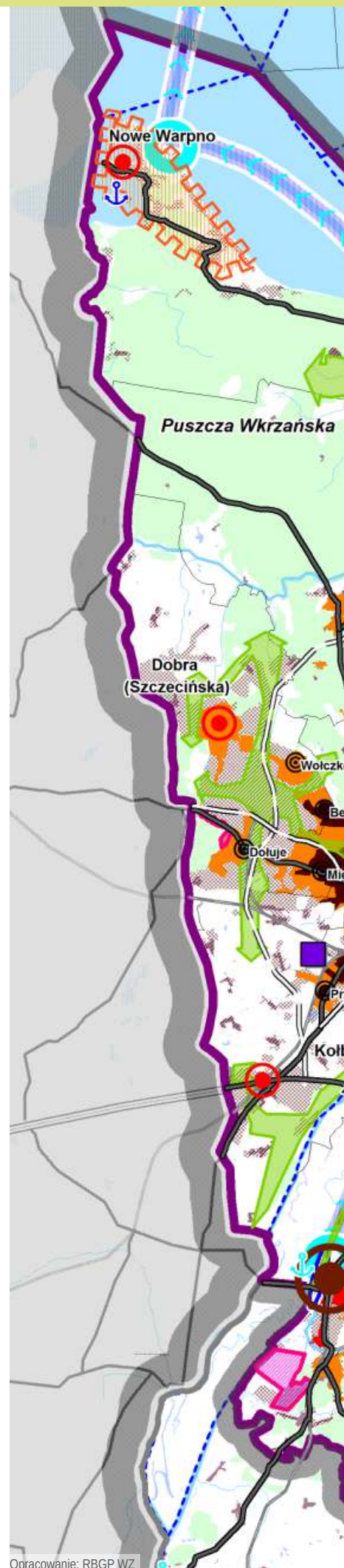
KRAJOBRAZ KULTUROWY. Ustalenia planu w tej dziedzinie przewidują rewitalizację zabudowy mieszkaniowej w śródmieściach miast oraz terenów powojkowych i przemysłowych i zapobieganie rozpraszaniu zabudowy miejscowości na tereny otwarte, cenne pod względem krajobrazowym. Zaleca się ograniczenie powierzchni parkingów naziemnych w centrach miast na rzecz parkingów podziemnych lub leżących poza centrum.

FUNKCJE METROPOLITALNE. Plan ustala dla Szczecina obszary rozwoju jego funkcji metropolitalnych: ścisłe centrum, wyspy Śródmorza, tereny przemysłowe wzdłuż Odry. Wysokiej jakości przestrzeń publiczna ma powstać także w Szczecinie Dąbiu. Na terenach przemysłowych, oprócz funkcji wielkomiejskich, ma rozwijać się także działalność gospodarcza, obszary nadwodne zagospodarowane mają być zgodnie z ich specyfiką i usytuowaniem. W ustaleniach planu kładzie się także nacisk na rozwój struktury policentrycznej szczecińskiego obszaru funkcjonalnego: tworzenie lokalnych centrów usługowych w dzielnicach Szczecina i w miejscowościach podszczecińskich. Konflikty przestrzenne, będące wynikiem suburbanizacji, mają być eliminowane przez niedopuszczanie do zlewania się jednostek osadniczych oraz ograniczenie zabudowy mieszkaniowej do obszarów leżących w granicach aglomeracji ściekowych. Plan zaleca rozwój funkcji targowo-wystawienniczych w lewobrzeżnej części Szczecina. W miastach szczecińskiego obszaru funkcjonalnego powinny być rozwijane funkcje komplementarne w stosunku do Szczecina.

STANDARDY ŻYCIA. Plan zawiera ustalenie dotyczące tworzenia nowych szkół na obszarach o zwiększającej się liczbie mieszkańców. Zaleca wspieranie mieszkalnictwa komunalnego i społecznego w centrach miast oraz rewitalizację tkanki mieszkaniowej i przestrzeni publicznych.

WZROST GOSPODARCZY. Ustalenia planu mówią o budowie centrów usługowych w Szczecinie i mniejszych miastach szczecińskiego obszaru funkcjonalnego. Obejmują także przedsięwzięcia z dziedziny gospodarki morskiej (rozbudowę portów Szczecinie i Policach, budowę nabrzeża dla pełnomorskich statków pasażerskich w szczecińskim porcie) i turystyki. Plan zaleca rozwój istniejących parków przemysłowych i naukowo-technologicznych oraz stworzenie preferencji dla lokalizacji w Szczecinie produkcji stoczniowej lub innej związanej z gospodarką morską, a także dla lokalizacji innowacyjnych gałęzi przemysłu.

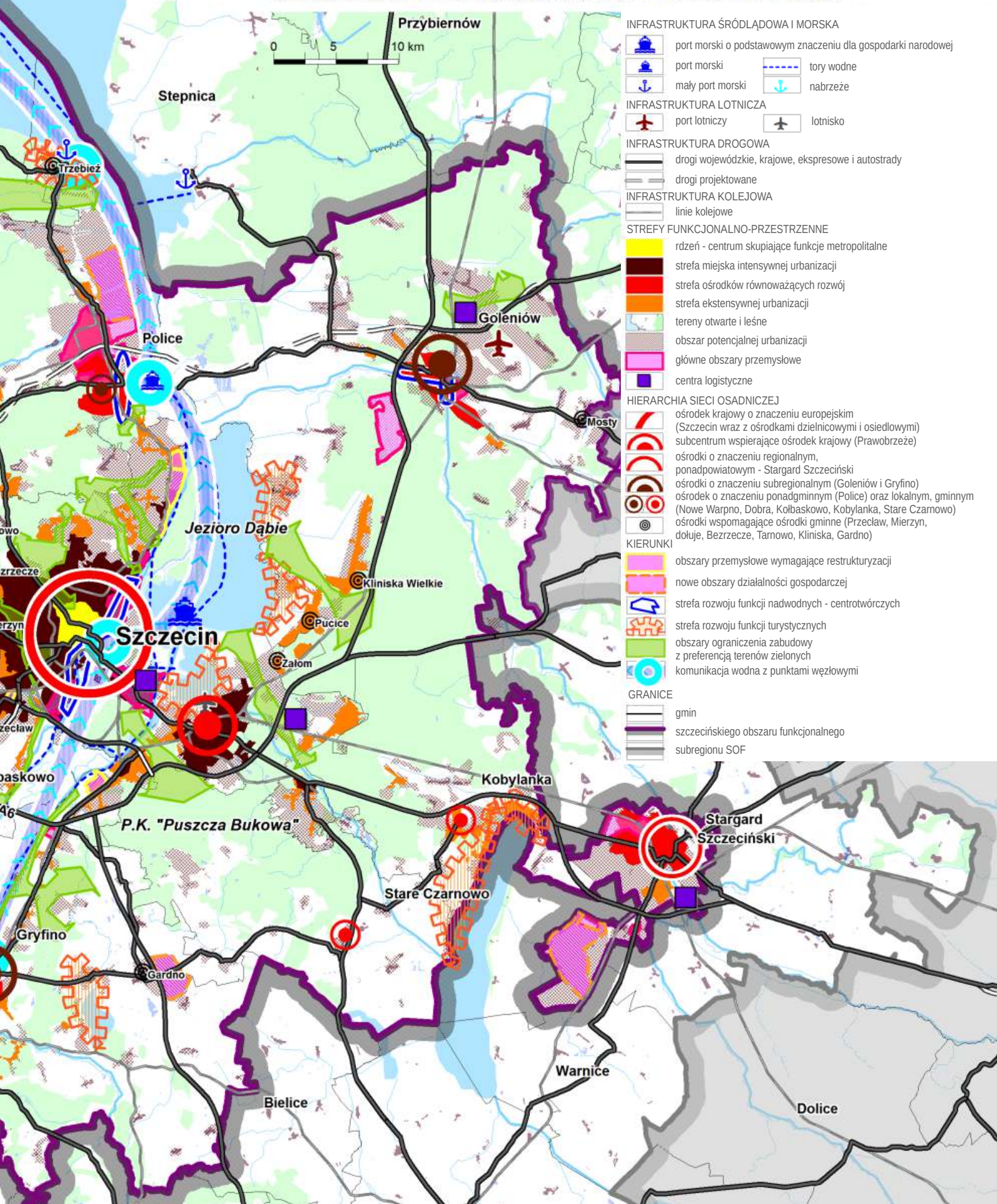
POWIĄZANIA TRANSPORTOWE. Ustaleniami planu są: rozbudowa sieci tramwajowej w Szczecinie i objęcie jej zasięgiem przyległych miejscowości, budowa szybkiej kolei metropolitalnej, budowa zachodniej kolejowej obwodnicy Szczecina. Ustalenia obejmują też szereg inwestycji drogowych, usprawniających system komunikacyjny Szczecina. Wśród zaleceń znajduje się koncepcja stworzenia w Szczecinie hierarchicznego układu transportowego z liniami podstawowymi, uzupełniającymi i węzłami przesiadkowymi oraz odbudowa „białej floty”.

Opracowanie: RBGP WZ

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO SZCZECIŃSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNNA

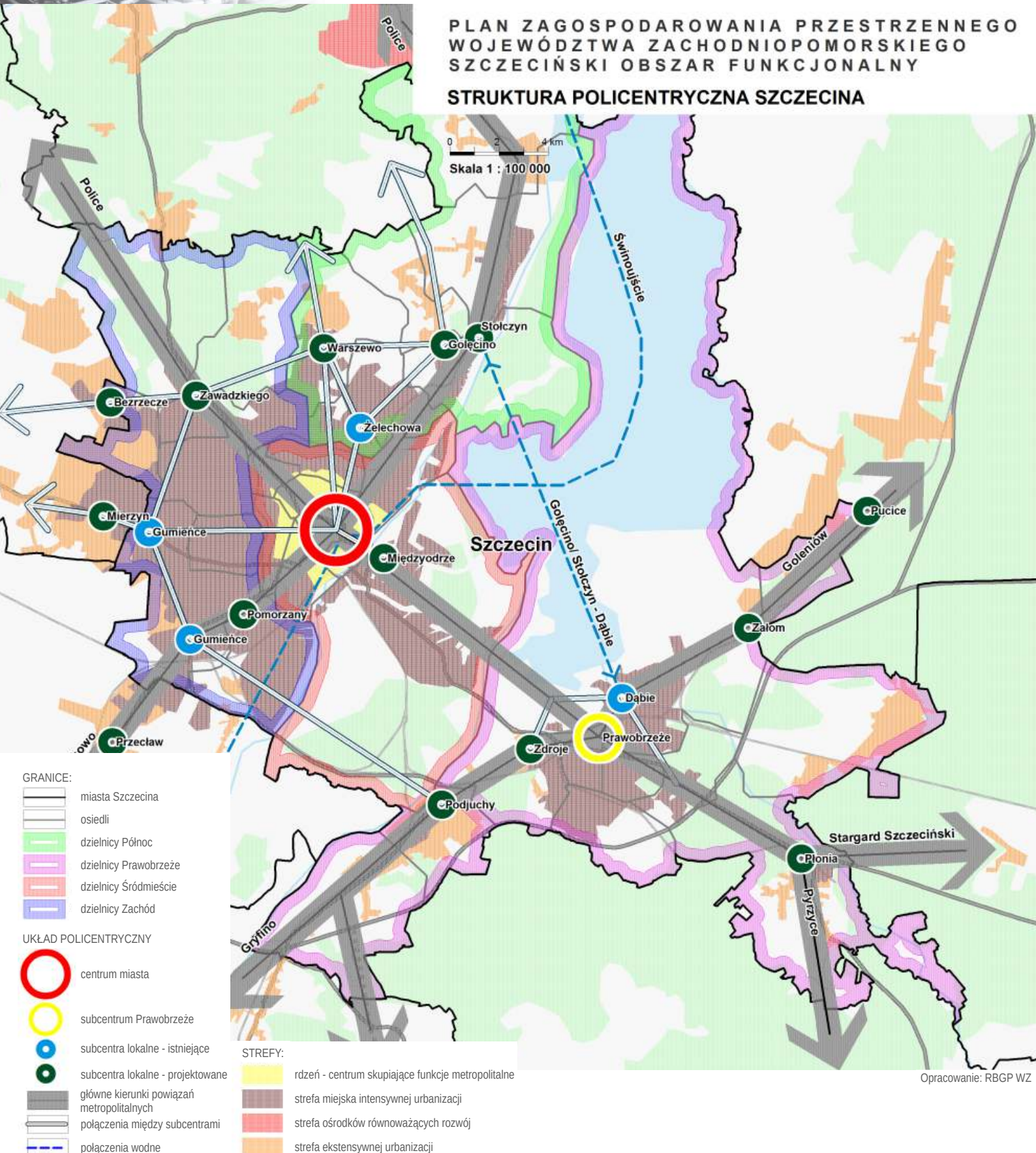

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA. Do ustaleń planu należą: budowa i rozbudowa w szczecińskim obszarze funkcjonalnym gazowych sieci przesyłowych, połączenie systemów ciepłowniczych lewo- i prawobrzeżnej części Szczecina oraz budowa spalarni odpadów komunalnych. Plan zaleca szereg przedsięwzięć zmierzających do racjonalizacji gospodarki energetycznej oraz rozbudowę i modernizację systemu przeciwpowodziowego. Postuluje ograniczenie w szczecińskim obszarze funkcjonalnym dalszych, oprócz już istniejących, lokalizacji elektrowni wiatrowych.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO SZCZECIŃSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

STRUKTURA POLICENTRYCZNA SZCZECINA

4.2.12. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

Działania w tej dziedzinie ukierunkowane są na odchodzenie na obszarach wiejskich od dominującej funkcji rolniczej na rzecz rozwoju wielofunkcyjnego, z poszanowaniem zasad rozwoju zrównoważonego. Ustalenie planu dotyczy obowiązku wyznaczanie w praktyce planistycznej jednostek samorządu terytorialnego granic rolno-leśnych i rolno-osadniczych. Natomiast zalecenia obejmują opracowanie lokalnych planów rozwoju dla gmin wyludniających się, budowę i modernizację istniejącej infrastruktury społecznej i infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej na tych obszarach i likwidację mogilników.

Fot. 25 Kościół pw. św. Matki Boskiej Różańcowej (XVw.) we wsi Wętyń

4.2.13. Rozwój infrastruktury obronności i bezpieczeństwa państwa

Plan zawiera ustalenia dotyczące realizacji zadań inwestycyjnych, wynikających z członkostwa Polski w NATO i zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego do uwzględnienia w dokumentach strategicznych i planistycznych rozmieszczenia i bezkolizyjnego funkcjonowania obszarów, obiektów i infrastruktury służącej obronności państwa, jak również granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych. Zaleca uwzględnienie w tych dokumentach elementów infrastruktury technicznej ważnych dla obronności państwa, zabezpieczenia przeciwpowodziowego, zarządzania kryzysowego i zabezpieczenia granic. Rozwiązania dotyczące kształtowania systemu transportowego powinny minimalizować zagrożenia wynikające m.in. z przewozu ładunków niebezpiecznych i zjawisk o charakterze katastroficznym, a jednocześnie powinny zapewniać sprawną ewakuację i prowadzenie akcji ratowniczych.

Fot. 26 Ćwiczenia Eurokorpusu w Drawsku Pomorskim

4.2.14. Likwidacja problemów rozwojowych na obszarach problemowych

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego wskazane są obszary problemowe: ludnościowe, aglomeracyjne i infrastrukturalne. Problemy występujące na tych obszarach wiążą się z poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego i demografią (obszary ludnościowe), osadnictwem i komunikacją (obszary aglomeracyjne), stanem infrastruktury technicznej (obszary infrastrukturalne).

LUDNOŚCIOWE OBSZARY PROBLEMOWE. Plan zaleca rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej na peryferyjnych obszarach wiejskich w centralnej części województwa w celu zwiększenia dostępności do podstawowych dóbr i usług. Wskazuje także na potrzebę rozwoju turystyki na pojezierzach oraz lokalnych centrów innowacyjności i stref aktywności gospodarczej na obszarach o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.

AGLOMERACYJNE OBSZARY PROBLEMOWE. W tym punkcie zalecenia planu koncentrują się na koszalińsko-kołobrzeskim obszarze funkcjonalnym (szczeciński obszar funkcjonalny omówiony jest w odrębnym rozdziale). Głównym postulatem jest wykreowanie pasma rozwoju Koszalin-Kołobrzeg wzdłuż projektowanych dróg ekspresowych S6 i S11. Czynnikiem budującymi tę strukturę przestrzenną mają być: potencjał demograficzny obu miast, potencjał akademicki Koszalina, baza turystyczna, funkcje transportowe (port w Kołobrzegu, węzły drogowe i kolejowe, lotnisko w Zegrzu Pomorskim), wspólny transport publiczny, rozwiązywanie problemów suburbanizacji.

Fot. 27 Kopalnia naft, okolice Dębna

5 NARZĘDZIA REALIZACJI ZADAŃ PLANU

Fot. 28 Autostrada A6

Tryb przeniesienia ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa na szczebel lokalny – do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – jest określony w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W studiach określa się w szczególności obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wskazane w ustaleniach planu.

Podstawowymi narzędziami realizacji ustaleń i zaleceń planu są programy rządowe i wojewódzkie, zawierające wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. W planie uwzględnione zostało 12 programów rządowych o horyzoncie czasowym sięgającym nawet roku 2030 oraz ustawa o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu. Ponadto plan zawiera wykaz inwestycji ujętych w 6 programach wojewódzkich i inwestycji nieujętych w planach finansowych województwa, których realizacja byłaby możliwa w późniejszym czasie. Zadania umieszczone w programach rządowych i wojewódzkich w całości pokrywają się z ustaleniami bądź zaleceniami planu. Większa liczba ustaleń i zaleceń, sformułowanych w planie, otwiera drogę do podjęcia dalszych działań w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Fot. 29 Wolny Obszar Celny, port w Świnoujściu

W planie zawarte są rekomendacje do polityki przestrzennej państwa, województwa i do polityki przestrzennej w regionach sąsiednich oraz wskazani są ich adresaci. Niektóre wnioski, kierowane do instytucji centralnych, są jednocześnie rekomendacjami do polityki przestrzennej Unii Europejskiej. Plan wymienia także inne, oprócz programów inwestycyjnych, narzędzia realizacji zadań: partnerstwo publiczno-prywatne, lobbing i współpracę międzyregionalną (w tym międzynarodową), studia, plany i programy rozwoju dotyczące różnych aspektów zagospodarowania przestrzennego województwa. Te ostatnie mogą mieć zasięg międzyregionalny i międzynarodowy.

6 MONITORING ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Fot. 30 Plaża w Międzyzdrojach

Obowiązek okresowej oceny skutków realizacji planu – co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku – wynika z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plan zakłada jednak, że monitoring przestrzeni województwa będzie procesem ciągłym, skoordynowanym z monitoringiem strategii i programów realizowanych w województwie. Działanie to dostarczać ma informacji o realizacji całokształtu polityki regionalnej i przestrzennej i jej efektach.

Podstawą monitoringu będzie system wskaźników, które obejmują wszystkie sfery planowania przestrzennego na poziomie (w zależności od potrzeb) europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym lub gminnym. Większość wskaźników będzie uaktualniana co roku, wskaźniki o małej zmienności – co 2-4 lata. Źródłem ich pozyskania są dane publikowane przez urzędy statystyczne, dane jednostek samorządu terytorialnego i dane pochodzące od podmiotów, których działalność dotyczy wybranych obszarów planowania przestrzennego.

Monitoring, prowadzony dla celów prezentacji i analiz przestrzennych, będzie wspierany przez tworzony w województwie zachodniopomorskim system informacji geograficznej GIS.

Regionalne Biuro Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

Plac Kilińskiego 3, 71-414 Szczecin

Tel.: 91 432 49 60 Fax: 91 432 49 62

e-mail: biuro@rbgp.pl

www.rbgp.pl

